

1 četvrtak, 26.01.2006.
2 [Otvorena sjednica]
3 [Optuženik je ušao u sudnicu]
4 ... Početak u 14.31h
5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Izvolite sjesti.
6 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, ako Vijeće ne želi da
7 razgovaramo o proceduralnim pitanjima, mi smo spremni za sljedećeg svjedoka. S
8 njime će se baviti gospodin Colin Black.
9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Whiting.
10 Izvolite, gospodine Black.
11 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala. Prije nego što bude uveden
12 svjedok, u svjetlu onog što ste rekli prošlog ponedjeljka, mi smo drastično
13 smanjili broj dokumenata koje imamo namjeru uvesti preko ovog svjedoka. Mislim
14 da je sada manje od jedne trećine koja je ostala.
15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Black, ja Vas ne čujem.
16 Nisam siguran da li sam u potpunosti čuo šta -
17 G. BLACK: [simultani prijevod] Govorit ću malo bliže prema mikrofону.
18 Rekao sam da smo, s obzirom na ono što ste nam rekli, drastično smanjili broj
19 dokaznih predmeta koje ćemo uvesti preko ovog svjedoka. Ostala je samo jedna
20 trećina.
21 Nećemo tražiti uvrštanje nijednog od dokumenata iz prva dva odjeljka
22 njegovog izvještaja i fokusirat ćemo se na posljednja dva i na
23
24
25
26
27
28
29
30

1 najvažnije dokumente koji su u tome. Nadam se da ćete to odobriti.

2 Želim reći, u vezi sa tim dokumentima, da se neki od njih bave konkretno
3 optuženim, a mnogi su - ako ne svi - dokumenti iz relevantnog vremenskog
4 razdoblja. Radi se o nalogima, vojnim naređenjima, izvještajima, odlukama, itd.
5 Dakle, suvremeni dokumenti koji sami po sebi imaju dokaznu vrijednost. Dakle,
6 većina dokumenata je veoma kratka, imamo nešto dužih. Kada budemo radili s
7 takvim pokušat ćemo skrenuti pažnju na odgovarajuće stranice.

8 Nadam se da je to po volji Vijeća.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Black. Gospodine
10 Black, možete sada pozvati svjedoka.

11 G. BLACK: [simultani prijevod] Ja ću pozvati sljedećeg svjedoka
12 Tužilaštva, gospodina Reynaud Theunensa.

13 [Svjedok je ušao u sudnicu]

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Dobar dan, gospodine Theunens. Da li me
15 dobro čujete?

16 SVJEDOK: [simultani prijevod] Da, dobro Vas čujem.

17 G. BLACK: [simultani prijevod] Zamolit ću Vas da pročitate svečanu
18 izjavu.

19 SVJEDOK: [simultani prijevod] Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu,
20 cijelu istinu i ništa osim istine.

21 G. BLACK: [simultani prijevod] Nije uključen mikrofoni, morat ćete to
22 ponoviti.

23 SVJEDOK: /nedostaje simultani prijevod/
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Oprostite.

2 SVJEDOK: [simultani prijevod] Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu,
3 cijelu istinu i ništa osim istine.

4 SVJEDOK: REYNAUD THEUNENS
5 [Svjedok odgovara putem prevoditelja]

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim Vas, približite se mikrofону,
7 ja Vas jednostavno ne čujem dobro.

8 Ispituje g. Black:
9 [Tužitelj ispituje putem prevoditelja]

10 P: Gospodine Theunens, izvolite sjesti.

11 Gospodine Theunens, znam da ste već svjedočili, ali to je stvar koju ja
12 sâm zaboravljam. Zbog toga što obojica govorimo na engleskom, zbog prevodilaca
13 ćemo Vas zamoliti da polako govorite. Osim toga ću Vas moliti da radimo pauzu
14 između pitanja i odgovora.

15 Ako ne budete razumjeli neko od mojih pitanja, molim Vas recite mi, ja
16 ću ga pokušati postaviti jednostavnije.

17 Prva tema će biti Vaša profesionalna karijera. Recite što ste po
18 nacionalnosti i kako se zovete.

19 O: Ja se zovem Reynaud Theunens i ja sam Belgijanac.

20 P: Molim Vas, ukratko mi ispričajte koje imate vojno iskustvo prije
21 dolaska na Međunarodni krivični sud.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Ja sam bio u Belgiji na Vojnoj akademiji tokom 1983. Završio sam
2 godine 1987. Šest mjeseci sam bio u školi za oklopna vozila, zatim sam tri
3 godine proveo u bataljonu za oklopnu tehniku u sklopu oružanih snaga Belgije u
4 Njemačkoj, gdje sam bio komandant 1. voda, a zatim kadrovski oficir. Nakon toga
5 sam bio na Vojnoj akademiji, bio sam promotivni komandant. To je funkcija
6 instruktora odgovorna za ove prve godine studija. Nakon toga sam bio zamjenik,
7 to jest, prvo sam bio zamjenik, a onda sam bio promotivni komandant. To je bilo
8 u septembru 1992. Zatim sam se priključio belgijskoj vojnoj sigurnosti, gdje sam
9 postao belgijski *analist* za obavještajne podatke. Na toj sam dužnosti bio do
10 2000., nakon čega sam dobio jedno drugo zaduženje u obavještajnoj službi
11 belgijske vojske.

12 P: Možda ste to implicirali, recite gdje ste radili u maju 1995.?

13 O: Tokom 1995. sam bio član UNPF-a koji je imao stožer u Zagrebu, dakle,
14 mirovnih snaga UN-a u Zagrebu. Radio sam kao vojni oficir za informacije. Tamo
15 sam počeo raditi prvo u UNPROFOR-u, u decembru 1994., a zatim sam dobio
16 zaduženje u glavnom štabu, gdje sam ostao do oktobra 1995., a kasnije sam
17 sudjelovao i u drugim mirovnim operacijama na Balkanu.

18 P: Ukratko, dok ste bili u Zagrebu koje su bile Vaše dužnosti?

19 O: Kada sam stigao, morao sam pratiti kakav je poredak vojnih
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 snaga, kakva su pravila i to, i za hrvatske oružane snage i snage Republike
2 Srpske Krajine, a zbog toga što sam imao prethodno iskustvo sam radio na poslu
3 za procjene. Radio sam zajedno sa mojim švedskim kolegama. Mi smo razmatrali
4 operativne informacije koje smo dobili iz bataljona na terenu i pokušali da
5 procijenimo implikacije tih događaja, dakle, događaja koji su opisani u tim
6 informacijama. Dakle, morao sam pisati pismene izvještaje za komandu, za
7 načelnika štaba i druge vojne funkcionere, i sa svojim švedskim kolegom sam
8 pripremao i druge izvještaje za komandanta snaga, kao i za gospodina Akashija,
9 koji je bio posebni predstavnik glavnog tajnika, a bilo je i drugih aktivnosti
10 vezanih za taj posao.

11 P: Mislim da će to biti dosta.

12 Kada ste počeli raditi za Međunarodni krivični sud?

13 O: 28. juna 2001.

14 P: Sada ste obavještajni analitičar u timu vojnih analitičara?

15 O: Da.

16 P: Što je taj tim vojnih analitičara?

17 O: To je tim koji je u sklopu ureda Tužilaštva, koji se sastoji od ljudi
18 sa vojnim iskustvom. Uglavnom se radi o ljudima koji imaju obavještajno

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 iskustvo, obavještajno iskustvo, koji su proveli vrijeme u bivšoj Jugoslaviji.
2 Naše su dužnosti pružanje vojne podrške u istrazi i, recimo, imamo dakle i
3 tehnička i doktrinalna pitanja kojima se bavimo.

4 Pitanje, recimo, tehničkih mogućnosti oružja, zatim pokušavamo... dakle,
5 pokušavat ćemo... mi analiziramo strukturu oružanih snaga i njihovu organizaciju
6 doktrinalne aspekte, pitanja rukovođenja i komandovanja, kako u vojsci, tako
7 između vojnih i političkih vlasti. Želim naglasiti da to ne uključuje samo *de*
8 *jure*, nego i *de facto* aspekte tog pitanja.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molićemo Vas da usporite, čuli ste
10 prevodioce koji su Vas to zamolili.

11 SVJEDOK: [simultani prijevod] Da.

12 G. BLACK: [simultani prijevod]

13 P: Morat ćemo obojica se malo potruditi u vezi s time. Pokušat ću Vas
14 podsjetiti, kao i sebe.

15 Gospodine Theunens, dakle, tim za vojne analitičare je dio ureda
16 Tužilaštva?

17 O: Da.

18 P: Na koji način to ima utjecaj na Vašu analizu, bilo kada se
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 radi o samom procesu analize, ili kada se radi o procesu pripremanja izvještaja?

2 O: Ja svoj zadatak dobivam, za ovaj konkretan izvještaj, od predstavnika
3 Tužilaštva, gospođe Hildegard Uertz-Retzlaff, tako da sam ja jednostavno
4 koristio informacije - da bih ga sastavio - koje su bile na raspolaganju Ureda
5 tužilaštva.

6 Želio bih naglasiti da postoji velika gomila dokumenata, kao i drugih
7 dokaznih predmeta, koji se tiču samog sukoba i ne neke konkretne strane, niti su
8 u prilog, niti na štetu. Dakle, kada uspoređujem informacije ja, recimo, radim
9 studije. Dok sam i ranije radio disertacije ili kada sam radio kao obavještajni
10 analitičar u Belgiji, tada sam imao manje izvora nego ovdje. Ovdje imamo i
11 izvorne i primarne izvore, dakle, originalne vojne dokumente, doktrinalne
12 dokumente. Za ovaj se izvještaj, recimo, nisam oslanjao na izjave ljudi koji su
13 bili očevici, dakle, što bi bili onda sekundarni izvori.

14 P: Uskoro ćemo se vratiti na to, ali dozvolite da Vas sada pitam, s
15 obzirom da ste Vi u sklopu tog tima koji se ovdje naziva i *MAT*, recite, da li i
16 imate neku specijalizaciju?

17 O: Časni Sude, ja sam uglavnom radio na predmetima koji su se ticali
18 srpskih počinitelja u Hrvatskoj. Dakle, bio sam svjedok u predmetu *Milošević* na
19 temelju mog izvještaja, zatim sam napravio izvještaj o ulozi oružanih snaga SFRJ

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 u sukobu u Hrvatskoj.

2 Također, jedan sličan izvještaj za predmet *Vukovar*, gdje ću isto tako
3 svjedočiti, kao i za predmet *Šešelj*.

4 G. BLACK: [simultani prijevod] *Curriculum vitae* svjedoka je bio
5 dostavljen 25. februara u vezi sa dostavljanjem i samog izvještaja koji nosi
6 broj ERN 046684286 /u engleskom transkriptu: "04668426"/ do 8427. Zamolit ću da
7 se to pokaže na ekranu elektronski, a zatim da se dokument ponudi kao dokazni
8 predmet.

9 P: Gospodine Theunens, mislim da sada pred sobom vidite jedan dokument.
10 Da li je to Vaš *curriculum vitae*?

11 O: Da, to je prva stranica. Da.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da to uđe u spis.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Nemate prigovora, gospodine
14 Milovančeviću?

15 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ne protivim se da uđe u spis.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Koji će to biti broj dokaznog
17 predmeta?

18 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni broj 20, časni Sude.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

20 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala časnom Sudu.

21 P: Gospodine Theunens, Vi ste spominjali i izvještaj koji ste pripremili
22 za ovaj predmet. Imate li primjerak za tog izvještaja?

23 O: Da, imam jedan primjerak.

24 P: Možete li mi pročitati naslov?

25

26

27

28

29

30

1 P: Naslov izvještaja je "Ekspertski izvještaj tima za vojnu analizu, za
2 predmet IT-95-11, Milan Martić i TO - Teritorijalna obrana SAO - Srpske
3 Autonomne Oblasti Krajine, RSK - Republike Srpske". Mi ovdje imamo različite
4 dijelove.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ovaj dokument je uvršten
6 Vašom pismenom odlukom od 13. januara ove godine, i dodijeljen mu je broj
7 dokaznog predmeta 6.

8 Ja ne znam da li imate te primjerke sa sobom. Ja sam donio primjerke na
9 engleskom i B/H/S-u za obranu. Mislim da će biti neophodno da imamo jedan
10 papirnati primjerak, jer ćemo dokumente imati i na ekranu. Dakle, da bismo
11 izbjegli da se mora stalno mijenjati na ekranu slika, bilo bi dobro da je možemo
12 uspoređivati sa papirnatim dokumentom.

13 Časni Sude, dok se dijeli ovaj izvještaj, ja sam isprintao i strane u
14 boji određenog broja stranica jer se tamo nalaze karte i grafikoni koji, ako
15 nisu u boji, nisu čitki. Zato sam napravio primjerke u boji da bi se to moglo
16 vidjeti i, uz pomoć poslužitelja, molim da se to podijeli.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Zahvaljujem se poslužitelju na pomoći.

19 P: Gospodine Theunens, jeste li imali priliku da pregledate svoj
20 izvještaj od kada je predan, u februaru 2005.?

21 O: Da, jesam, imao sam priliku da ga pregledam. Primijetio sam da ima
22 tipografskih grešaka u tom izvještaju.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Napravili ste korigendum /fon./ tog izvještaja?

2 O: Tako je, koji pokriva i greške u fusnotama gdje su navedeni pogrešni
3 brojevi prema pravilu 65ter, a i bilo je sitnijih izmjena što se tiče sadržaja u
4 drugom dijelu korigenduma.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Ja bih zamolio da se to stavi na ekran,
6 ERN broj je 06466825 /u engleskom transkriptu: "04668250"/ do 8250 /u engleskom
7 transkriptu: "8251"/.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dok se taj dokument sprema, gospodine
9 Black, Vijeće želi reći da ste u zadnjih nekoliko minuta podijelili gomilu
10 materijala. Moramo se pobrinuti da to uđe u spis na prikladan način, kako to
11 treba, i da se dokumentima dodijele odgovarajući brojevi dokaznih predmeta. Vi
12 sada nemate namjeru nuditi taj izvještaj na uvrštanje, jer ja predlažem da se
13 dokumenti nude tako što će nositi oznake A, B, C, D uz brojku koju izvještaj sam
14 nosi.

15 G. BLACK: [simultani prijevod] Ja ću pokušati činiti sve elektronskim
16 putem. Ovo što smo podijelili je već dobilo broj dokaznog predmeta, to je
17 dokazni predmet 6, a te stranice su zapravo samo stranice iz tog izvještaja -
18 dakle, dijelovi dokaznog predmeta 6 - koje su isprintane u boji.

19 P: Gospodine Theunens, da li nam možete reći šta je to na ekranu pred
20 Vama?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Časni Sude, ovo je prva stranica tog korigenduma na engleskom.

2 G. BLACK: [simultani prijevod] Zamolit ću da i to uđe u spis, kako bismo
3 imali u zapisniku i izmjene koje su učinjene.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li možemo dodijeliti broj dokaznog
5 predmeta?

6 TAJNIK: [simultani prijevod] Da, časni Sude, to će biti dokazni predmet
7 21.

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala časnom Sudu.

9 P: Gospodine Theunens, Vi ste ranije spomenuli da Vas je prethodni
10 advokat, koji je vodio ovaj predmet, zamolio da pripremite izvještaj. Što su
11 točno od Vas tražili?

12 O: Od mene je traženo da napravim izvještaj vještaka o strukturama SAO
13 Krajine, a kasnije RSK, i Teritorijalne obrane, SVK - to je kratica za Srpska
14 Vojska Krajine - a također i o odnosu između tih oružanih struktura i Milana
15 Martića.

16 P: Postaviću Vam sada nekoliko pitanja vezanih za opseg tema kojima se
17 bavio Vaš izvještaj. Kao prvo, koji je bio glavni fokus Vaše analize? Možda je
18 iz naslova to jasno ali, ipak, možda da nam to kažete za zapisnik.

19 O: Glavni fokus je već u mom prethodnom odgovoru. Dakle, pokušaj je bio
20 da prvo pokušam definirati i opisati te strukture. Znao sam i iz predmeta
21 Milošević i rada koji je tamo obavljen, znao sam šta je Teritorijalna obrana,
22 tako da smo sada se fokusirali kako je ona bila uspostavljena u tom entitetu
23 znanom kao SAO, i kasnije kada je SAO Krajina bila pretvorena u RSK. Dakle,
24
25
26
27
28
29
30

1 imamo strukturu, mi smo to analizirali, zatim smo gledali njihove aktivnosti,
2 kakva je njihova uloga u odnosu na optužnicu, i ono što je još važnije, pokušali
3 smo saznati i utvrditi vezu, odnos, između gospodina Milana Martića i tih
4 oružanih struktura.

5 P: Da li je od Vas zatraženo da se pozabavite - ustvari, da se ispričam
6 - da li ste gledali strukturu i organizaciju hrvatskih oružanih snaga?

7 O: Ne. Ne detaljno. Kada sam, naravno, razmatrao dokumente koje sam
8 koristio za ovaj izvještaj, naravno da sam nailazio na podatke koji su se bavili
9 tom strukturom, ali to nije bio dio moje analize.

10 P: Da li se od Vas tražilo da se bavite zločinima hrvatskih oružanih
11 snaga i tko je za njih odgovoran?

12 O: Dao bih isti odgovor. Pokušavajući da identificiram informacije koje
13 sam pregledavao, naišao sam i na one koje su se bavile zločinima koje su navodno
14 počinile hrvatske snage, ali te informacije nisu bile uključene u ovaj
15 izvještaj, jer to nije bilo u zadatku kada sam radio izvještaj.

16 P: Da li ste se bavili organizacijom ili strukturom srpskih policijskih
17 snaga u Krajini?

18 O: Ne, časni Sude. Koliko ja znam, jedan će svjedok govoriti konkretno o
19 tome, o snagama MUP-a, dakle Ministarstva unutrašnjih poslova, tj. policije, i
20 moguće je da će u nekim dijelovima mog izvještaja biti spomenute policijske
21 snage SAO Krajine ili RSK, ali oni nisu bili dio mog izvještaja.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da sada pređemo sa onog čime se izvještaj bavi na izvore. Recite,
2 čime ste se služili?

3 O: Izvori se mogu podijeliti u četiri kategorije. Prvo bi bili pravni
4 dokumenti. Iako ja nisam pravni stručnjak, pravni analitičar, smatrao sam da bi
5 bilo korisno da se uključe osnovni aspekti zakona koji su postojali, i u SFRJ
6 kao i u entitetima SAO Krajina - kasnije RSK, kao i oni aspekti koji se tiču
7 rukovođenja i komandovanja i sličnih dužnosti u oružanim snagama. Dakle, to je
8 prva kategorija.

9 Druga su vojni dokumenti. Oni se tiču vojne doktrine, bilo iz JNA, bilo
10 iz snaga SAO Krajine, RSK i TO, kao i SVK, zatim njihova struktura dužnosti,
11 itd., kao i naređenja i izvještaji tih vojnih struktura.

12 Treća kategorija su dokumenti koje su sastavile mirovne snage
13 Ujedinjenih naroda, a četvrto bi bilo, četvrta kategorija bi bili javni izvori,
14 kao što su, recimo, novinski članci. Ja sam se ipak ograničavao kod korištenja
15 takvih dokumenata. Nije bilo potrebno da koristim mnogo takvih javnih izvora,
16 jer smo iskoristili veliki broj primarnih vojnih dokumenata koji su, zapravo,
17 bili dovoljni za ono što nam je bilo potrebno.

18 P: Spomenuli ste vojne dokumente. Možete li biti konkretniji - odakle,
19 ko ih je sastavio?

20 O: Vojni dokumenti se mogu podijeliti u dvije grupe dokumenata. Postoje,
21 recimo, priručnici i pravila koji se bave pitanjima strukture, doktrine,

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 organizacije. Na primjer, postoje pravila JNA o tome kako oružane snage SFRJ - a
2 to su JNA i TO - trebaju primjenjivati međunarodne zakone o oružanom sukobu.
3 Osim toga, postojala su i naređenja, riječ je možda o dokumentima od jedne
4 stranice do možda petnaest, ako se radilo o nečem složenijem, kao i izvještaji.
5 Izvještavanje je jedna od osnovnih funkcija vojnih snaga kako bi one mogle
6 djelovati. Drugim riječima, komanda mora uvijek biti upoznata s time šta se
7 događa, i to ne samo u jedinicama koje su podređene, nego i što se tiče
8 nadređene komande, i te se informacije prenose izvještajima koji su djelomično
9 uključeni i u ovaj moj izvještaj.

10 P: Još jedno pitanje s tim u vezi. Da li se radi o hrvatskim vojnim
11 dokumentima ili o dokumentima koje su izdali srpski vojni entiteti?

12 O: Vojni dokumenti koje sam ja koristio potiču iz JNA, dakle
13 Jugoslovenske Narodne Armije, koja je postojala sve do maja 1992. godine, zatim
14 Vojske Jugoslavije, koja je nasljednica po strukturi bivše JNA - to je Vojska
15 Jugoslavije, i kao RSK, Teritorijalne odbrane i SVK - Srpske Vojske Krajine. Ovi
16 dokumenti potiču iz različitih izvora i mogu Vam reći da je većina dokumenata
17 dobijena od hrvatskih vlasti.

18 Posebno 1995. godine, tokom operacije "Bljesak" u zapadnoj Slavoniji,
19 znači, koja je počela 19. maja /u engleskom transkriptu: "1. maja"/, i tokom
20 operacije "Oluja" koja je počela 4. avgusta 1995. godine. Dakle, u toku te dve
21 operacije hrvatske snage su uspele da zaplene ogromne količine dokumenata RSK i
22 SVK, i ti dokumenti su potom uskladišteni u arhivu u Hrvatskoj, i osoblje

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Tužilaštva je dobilo pristup tom arhivu. Ja sam, na primer - iako je to nešto
2 van okvira mog delokruga - ja sam, na primer, dva puta imao priliku da idem na
3 misiju koja se bavila tim arhivom i da ih posetim. Jedanput je to bilo u
4 Zagrebu, drugi put u Petrinji. Imao sam priliku da pregledam dokumente koji se
5 tamo nalaze i mi smo, dakle, uzeli dokumenta koja su onda uvedena ovde, u
6 ovdašnji sistem, a dokazni predmeti korišteni za ovaj izveštaj.

7 P: Tokom svog rada, da li ste Vi razvili, odnosno, došli do nekog
8 mišljenja u pogledu autentičnosti ovih dokumenata ili određene kategorije ovih
9 dokumenata?

10 O: Da, časni Sude, naravno. Kada se vide svi ovi dokumenti, kada se vidi
11 količina ovih dokumenata i njihov sadržaj, pitanje autentičnosti se mora
12 postaviti. Postoji različiti načini da se na njega odgovori. Jedan od načina je
13 da se porede ti dokumenti sa dokumentima kojima već raspolažemo i do kojih smo
14 došli iz drugih izvora, i bilo je primera kada su slična naređenja postojala i
15 da je Tužilaštvo do njih došlo iz nekih drugih izvora. Na primer, naređenje
16 Vojske Jugoslavije SVK-u, desilo se da nađemo kopiju tog istog naređenja. U
17 nekim slučajevima mi smo tražili od Srbije i Crne Gore da vidimo inicijalno
18 naređenje, znači, naređenje Vojske Jugoslavije, a na temelju referentnog broja
19 bili smo u stanju da uporedimo ta dva naređenja.

20 Također, mi smo dokumente pokazivali dokumentima /?svjedocima/ sa kojima
21 smo razgovarali. Za neke dokumente stoji da su ih sačinili viši oficiri SVK, i
22 tokom razgovora sa njima mi smo im pokazali ta dokumenta do kojih smo došli

23
24
25
26
27
28
29
30

1 preko arhiva u Hrvatskoj, i mi smo tražili od svedoka da potvrde autentičnost
2 tih dokumenata.

3 Izvestan broj dokumenata je korišten i u predmetu *Milošević*, i ja
4 pretpostavljam da je na tom suđenju Odbrana proverila ta dokumenta, jer su ona,
5 naravno, bila obelodanjena i svedoci koji su na tom suđenju svedočili, oni su
6 također imali priliku da pogledaju ta dokumenta i da potvrde njihovu
7 autentičnost.

8 P: Pre par trenutaka Vi ste govorili o analitičkom postupku koji Vi
9 koristite, a sada ste opisali izvore koji su Vam na raspolaganju. Molio bih Vas
10 sada da nam ukratko opišete postupak koji ste primenjivali na te izvore u izradi
11 ovog izveštaja.

12 O: Pa, obaveštajni rad je nešto što se radi na procesu koji je poznat
13 kao "obaveštajni ciklus". Ciklus se sastoji od četiri faze. Prvi je nalog. Ja
14 sam nalog dobio od višeg sudskog zastupnika koji je od mene tražio da izradim
15 izveštaje na temu koju sam malopre pomenuo. Znači, SAO, RSK, TO, SVK i odnosi
16 između tih struktura i Milana Martića.

17 Na osnovu tog naloga, počinje druga faza, a ta faza je faza sakupljanja
18 informacija, obaveštajnih podataka, koji su neophodni kako bi se zadovoljili
19 zahtevi iz prvog ciklusa. Dakle, ono što sam ja morao da učinim kao analitičar
20 je da pogledam različite baze podataka koje su na raspolaganju Tužilaštvu, i da
21 vidim šta bi moglo biti od koristi za izradu ovog izveštaja. Očito je da se među
22 tim dokumentima, prilikom te pretrage dokumenata, moglo naići i na dokumente
23 koji potpadaju pod pravilo 68, i da su oni bili obelodanjeni u skladu sa ovim
24 pravilom.

25

26

27

28

29

30

1 Naredni deo ciklusa je faza obrade i deo toga je analiza tih podataka.
2 Pokušaću to vrlo kratko da objasnim. Znači, potrebno je identifikovati podatke
3 koji se smatraju korisnim za analitičara, kako bi ta obrada, koja se sastoji od
4 četiri koraka. Prvi je organizovanje podataka. Zatim, naredni korak je procena
5 obaveštajnih podataka koja, opet, ima dva aspekta: s jedne strane se procenjuje
6 pouzdanost izvora, i verodostojnost informacije, to su dve različite stvari.

7 I, nakon toga, ako se proceni da je informacija pouzdana i dolazi iz
8 pouzdanog izvora i da je verodostojna, onda se prelazi na treći korak, a to je
9 pregled i određivanje elemenata u tim informacijama koji su relevantni za dalju
10 interpretaciju. A interpretacija znači da se upoređuju nove informacije sa onim
11 što već znamo, kako bi se mogle identifikovati relevantne činjenice; dakle, ono
12 što ja mogu da uključim u ovaj izveštaj, konkretno.

13 I sad - vraćam se na onaj ciklus obaveštajne analize - četvrta faza tog
14 ciklusa je širenje, odnosno prosleđivanje informacije iz obaveštajnih izvora, i
15 to je ono što je interesantno i što se čini upravo putem izrade ovakvog jednog
16 izveštaja.

17 P: Hvala Vam. Govorili ste o svojoj karijeri, o postupku analize, o
18 izvorima analize, i ja ću vrlo brzo da Vam postavim nekoliko pitanja o samom
19 sadržaju ovog izveštaja.

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 No, pre toga, zamolio bih da nam referent za predmet i poslužitelj
2 pomognu i da podele onaj svezak sa kartama. Setićete se da smo mi o tome već
3 ranije govorili. Pretresno veće je zatražilo od strana da se sastanu i da
4 razmotre pitanje, deo tog sveska sa kartama i da se po njemu saglase. Dakle, mi
5 smo neka slova tu izmenili, sad ja naravno neću da govorim u ime Odbrane, ali
6 mislim da smo ipak došli do nekog dogovora. Eto, izvestan broj promena je,
7 dakle, unet na temelju njihovih komentara i mislim da sad mi možemo da ponudimo
8 ovaj svezak sa kartama na uvrštenje.

9 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ovo je bilo već učinjeno u
10 nekoliko ranijih suđenja, odnosno i na suđenju na kojem sam ja radio pre ovoga,
11 i bilo je od velike koristi obema stranama i Pretresnom veću. Nekoliko od ovih
12 karata, posebno karta broj 1 i broj 7, već su u spisu i vezane su za neke dokaze
13 po pravilu 92bis koji su već uvršteni.

14 Ako vi to želite, časni Sude, mi možemo zamoliti ovog svedoka da pogleda
15 ove karte, da mu postavimo par pitanja s tim u vezi. No, u drugim suđenjima
16 procedura je bila takva da se taj svezak sa kartama jednostavno direktno
17 uvrštavao u spis, a onda bi se od svedokâ tokom suđenja tražilo da se na te
18 karte pozovu i da o njima nešto kažu.

19 Dakle, na vama je, časni Sude, da rešite šta treba da učinimo u vezi sa
20 ovim kartama.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Vi ste rekli da će i gospodin
22 Theunens sada koristiti ove karte?

23 G. BLACK: [simultani prijevod] Da, on će to učiniti. Govoriće o jednoj
24 ili o dve karte iz ove zbirke.

25

26

27

28

29

30

1 TAJNIK: [simultani prijevod] Dokazni predmet 22.

2 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude. I nešto što se ovoga
3 na izvestan način tiče; mislim da je ovo poslednja kopija koju ćemo danas
4 podeliti. Moliću gospođu Walpita i poslužitelja da učine što je potrebno da se
5 ovaj atlas podeli prisutnima. To je već bilo obelodanjeno Odbrani. Dakle, imamo
6 primerak za svedoka i četiri primerka za Pretresno veće, te jedan primerak za
7 sekretara.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Jedan primerak za koga?

9 G. BLACK: [simultani prijevod] Za sekretara, za Sekretarijat. Ispravite
10 me, naravno, ako grešim što se tiče procedura, ali meni se čini da je Pretresno
11 veće tražilo da se njemu uvek da četiri primerka dokaznih predmeta, plus jedan
12 primerak za Sekretarijat.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li Odbrana ima svoj primerak?

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Da, a mi imamo jedan primerak viška za
15 slučaj da nisu poneli to sa sobom.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu onda. Ovaj atlas, atlas
17 Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine, može li se njemu dodeliti
18 broj dokaznog predmeta, moliću?

19 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 23, časni Sude.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala. Želeo bih da bude jasno da mi ovo
2 nudimo na uvrštenje kao referencu, kao dokument na koji se možete pozvati u
3 pogledu onih karata koje smo već malopre ponudili na uvrštenje. Tu postoji
4 kopija podataka od popisa iz 1991. godine, jedan deo koji govori o istoriji, o
5 hrvatskom grbu i ostalim stvarima, no sve su to stvari koje se nas sada ne tiču,
6 o njima nećemo govoriti.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo trenutak. Kada Vi govorite, ja
8 obično čujem ovde na slušalicama šta Vi kažete, ali danas uopšte nisam uspeo
9 ništa da čujem. Ja ne znam da li Vi tiho govorite ili o čemu se radi, i stvarno
10 mislim da bi neko morao da mi pomogne da vidimo o čemu se radi.

11 G. BLACK: [simultani prijevod] Ja sa svoje strane pokušavam da učinim
12 šta je moguće. Nadam se da je to bolje.

13 PREVODITELJ: Predsedavajući sudija nije uključio mikrofoni.

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Gospodin Whiting me podseća da kažem
15 Pretresnom veću da mi nemamo više primeraka ovog atlasa jer je dosta skup, pa
16 smo uzeli samo ono što je neophodno.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, hvala Vam puno.

18 G. BLACK: [simultani prijevod]

19 P: Gospodine Theunens, možete staviti taj atlas sa strane za sada. Hvala
20 Vam.

21 Vratimo se sada ponovo na izveštaj, pređimo na njegov sadržaj. Prva
22 stvar, pre nego što zađemo u sam izveštaj, želeo bih da pogledamo sadržaj tog
23 izveštaja.

24

25

26

27

28

29

30

1 I ukratko nešto u vezi sa formatom. Dakle, nakon sadržaja i kratkog
2 sažetka, vidimo da u izveštaju postoje četiri poglavlja. Svako poglavlje,
3 zapravo, počinje kratkim sažetkom, a onda kreće podrobna analiza, i na kraju se
4 nalazi vrlo koristan glosar. Tu se vidi značenje brojnih skraćenica koje
5 koristi, ne samo gospodin Theunens u izveštaju, već i ostali svedoci na ovom
6 suđenju. Mislim da će to biti od velike koristi svima.

7 Dakle, govorićemo prvo o poglavlju broj 1, to su važne informacije
8 vezane za kontekst. Ja neću da tražim da se uvrsti bilo koji dokazni predmet u
9 okviru ovog prvog poglavlja. Zatim ćemo preskočiti drugo poglavlje i
10 koncentrisati se na poglavlja 3 i 4, a to je zapravo srž ovog izveštaja.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja mislim da mi je već ovoga dosta.
12 Zar niste rekli da je izveštaj već uvršten kao dokazni predmet 6?

13 G. BLACK: [simultani prijevod] Tačno je, časni Sude, izvinjavam se zbog
14 zbrke. Ovaj izveštaj jeste u spisuu. Ovaj izveštaj se poziva na izvestan broj i
15 oslanja na izvestan broj dokumenata. Ja ću tražiti da se u spis uvrste neki od
16 tih dokumenata, ali samo dokumenti koji se tiču poglavlja 3 i 4, a ne i
17 dokumenta koja se tiču poglavlja 1 i 2.

18 P: Gospodine Theunens, počecemo sa poglavljem 1, počinje na stranici 2
19 izveštaja, a to je stranica 20 prevoda na B/H/S. Ja ne znam da li Odbrana

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 koristi verziju izveštaja na B/H/S-u ili ne, zato što postoji, zapravo, raskorak
2 u broju stranica. Ja ću svaki put, naravno, pokušati da kažem broj stranice, i
3 za izveštaj na engleskom i za izveštaj na B/H/S-u, kako biste mogli da pratite.

4 Gospodine Theunens, molim Vas da pogledate stranicu 4 i 5 svog
5 izveštaja, a to je stranica 23 izveštaja na B/H/S-u. Moliću Vas da nam kažete
6 koji su sastavni elementi oružanih snaga SFRJ, odnosno Socijalističke
7 Federativne Republike Jugoslavije.

8 O: Snage, oružane snage SFRJ su sastavljene od JNA i TO. JNA, to je
9 Jugoslovenska narodna armija, i Teritorijalna odbrana, to je TO.

10 P: Pogledajte, molim Vas, stranice 5 do 6 tog izveštaja, to su stranice
11 23 i 24 izveštaja na B/H/S-u, i recite nam vrlo kratko nešto o strukturi JNA.

12 O: To je savezna organizacija koja je pokrivala šest republika i dve
13 autonomne pokrajine, a postojala je, dakle, samo jedna armija, Jugoslovenska
14 narodna armija za celu SFRJ. Ona je imala više ogranaka, odnosno grana. To su
15 vazduhoplovstvo i protivvazдушna odbrana, zatim mornarica i kopnene snage, a
16 onda su te grane imale više rodova. Na primer, u kopnenim snagama tu su bile
17 pešadija, artiljerija, oklopne snage, itd., i na primer, službe poput logističke
18 službe.

19 P: Hvala. Ne moramo zalaziti u dalje pojedinosti. Da li je tačno da na
20 stranicama 28 do 34 izveštaja Pretresno veće može naći više pojedinosti o ovoj
21 temi, ovom konkretnom pitanju?

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Da, časni Sude.

2 P: Pogledajmo sada stranicu broj 7 Vašeg izveštaja. To je stranica 25 na
3 B/H/S-u. Molim Vas da ukratko opišete strukturu TO.

4 O: Časni Sude, Teritorijalna odbrana je bila organizovana na republičkom
5 nivou i na nivou autonomnih pokrajina. Dakle, svaka od šest republika,
6 Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora i Makedonija, te dve
7 autonomne pokrajine, Vojvodina i Kosovo, su imale sopstvenu Teritorijalnu
8 odbranu. TO je, na temelju pravila koja sam pregledao, najširi oblik oružanog
9 otpora, i Teritorijalna odbrana je naravno bila deo oružanih snaga SFRJ i
10 podređena istom organu, tj. JNA, ali u isto vreme je imala i određene
11 odgovornosti u odnosu na svoje republičke vlasti i vlasti autonomnih pokrajina.

12 P: Ne moramo da se sada upuštamo u detalje, ali možete li potvrditi,
13 zbog Pretresnog veća, da se pojedinosti o ovom pitanju mogu naći na stranicama
14 35 do 38, odnosno 53 do 57 u B/H/S-u, je li tako?

15 O: Jeste.

16 P: Još jedna stvar, možete li nam objasniti kakva je razlika između
17 prostornih i manevarskih jedinica TO?

18 O: Da, časni Sude. Na temelju doktrine oružanih snaga SFRJ, utvrdio sam
19 da postoje dva tipa jedinica Teritorijalne odbrane. Postoje mesne ili prostorne
20 jedinice, znači one koje su bile popunjavane na lokalnom nivou, recimo na nivou
21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 opština, i koje su ostajale u tom području. Radilo se, dakle, o manjim
2 jedinicama koje su korištene da, na primer, obezbede neke vitalne objekte tipa
3 mostova itd., ili fabrika, radio-stanice i ostalo.

4 I postojale su te jedinice Teritorijalne odbrane koje su bile poznate
5 kao manevarske ili pokretne jedinice Teritorijalne odbrane. To se vidi na
6 stranici 37 izveštaja. To su jedinice koje su veće i, na temelju doktrine
7 oružanih snaga, one su mogle delovati u sadejstvu sa JNA na prvim linijama.

8 Eto, to bi bilo to.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mogu li postaviti jedno pitanje? Jesu
10 li policijske snage u opštinama bile iznad tih jedinica Teritorijalne odbrane
11 ili ne?

12 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, policijske snage nisu bile deo
13 oružanih snaga SFRJ. Naravno, policija postoji, ja sam to pomenuo na početku
14 izveštaja, to je na stranici 11, dakle, tu ćete naći jedan paragraf posvećen
15 policiji. Postoje određene okolnosti u kojima policija može učestvovati u
16 borbenim dejstvima, i u tom slučaju je, na temelju vojnih propisa, policija
17 bivala podređena komandujućem vojnih operacija što, naravno, ima smisla, i u
18 velikoj većini scenarija to bi bio, znači, starešina JNA.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dakle, ono što sam hteo da shvatim je
20 da policija nije bila deo Teritorijalne odbrane, već oružanih snaga.

21 SVJEDOK: [simultani prijevod] Na temelju doktrine, znači *de jure*, oni
22 nisu bili, Teritorijalna odbrana nije učestvovala u radu policije. A sve...
23 Naravno, na teorijskom nivou postoje različite mogućnosti vezane za

24

25

26

27

28

29

30

1 patroliranje ili neke druge aktivnosti koje se mogu sprovesti nakon osvajanja
2 teritorija. Ali to je sve, naravno, na teoretskom nivou, a kasnije ćemo govoriti
3 konkretno o slučaju RSK.

4 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, Časni Sude. Vi ste delimično
5 preduhitrili jedno od mojih pitanja.

6 P: Jedna od kategorija koje ste pomenuli u svom izveštaju i u svedočenju
7 u predmetu *Milošević* su "dobrovoljci". Molim Vas da nam sada ukratko objasnite
8 šta taj termin znači i po čemu se oni razlikuju od paravojnih grupa?

9 O: Dobrovoljci, časni Sude, su definisani u Zakonu o opštenarodnoj
10 odbrani iz 1982. godine, i po zakonu su to ljudi koji nisu vojni obveznici, ali
11 mogu da reše da žele da doprinesu aktivnostima oružanih snaga. Jedna stvar koju
12 mi nismo pomenuli ranije je da bi dobrovoljci, koji bi se prijavili da se
13 pridruže oružanim snagama, normalno bili uključeni u jedinice Teritorijalne
14 odbrane.

15 U predmetu *Milošević* govorilo se dosta o paravojnim jedinicama ili
16 dobrovoljačkim jedinicama. Ne bih želeo sada da trošim puno vremena na to, ali

17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 može se napraviti razgraničenje između legalnih paravojnih snaga i ilegalnih
2 paravojnih snaga. Ako pogledate propise, videćete da se radi o jedinicama koje
3 nisu deo vojske, ali imaju vojnu strukturu.

4 Na primer, u Belgiji mi imamo snage - također i u Francuskoj - koje se
5 zovu "žandarmerija". To je deo policije, ali su oni podređeni ministru odbrane,
6 a ne ministru unutrašnjih poslova, i to bi po doktrini moglo da se smatra
7 paravojnom snagom. No, postoje i paravojne snage, a to su one o kojima mi ovde
8 govorimo, koje su ilegalne i dosta o tome ćete naći na stranici 9 izveštaja.

9 Videćete da je tokom 1991. godine došlo do određenih događaja koji su
10 doveli do toga da su političke stranke uspostavile sopstvene dobrovoljačke grupe
11 i da su te grupe učestvovala u različitim operacijama, primeri su navedeni u
12 izveštaju.

13 Ono što je interesantno, na temelju dokumenata koje sam ja pregledao,
14 neke od ovih grupa - među kojima su najpoznatije bili "Arkanovi Tigrovi" ili
15 ljudi Kapetana Dragana - mi smo, dakle, u tim dokumentima videli da su oni bili
16 povezani sa Ministarstvom unutrašnjih poslova Srbije.

17 PREVODITELJ: Sudiji nije uključen mikrofoni.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinjavam se. Govorite o Republici
19 Srbiji, a ne o RSK?

20 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ja to mogu odgovoriti, ali mislim da ćemo
21 time preći na sasvim drugu temu. Ja sam o tome i govorio u svom izveštaju.

22 Postoje različiti predmeti /?primjeri/, na primer, osoba Dragan Vasiljković,
23
24
25
26
27
28
29
30

1 također poznat pod nadimkom Kapetan Dragan.

2 Postoje dokumentarni dokazi koji povezuju Kapetana Dragana ne samo za
3 srpsko /prijevod engleskog transkripta: "srbijansko"/ Ministarstvo unutrašnjih
4 poslova, već i za trgovački centar u Golubiću blizu Knina gde...

5 PREVODITELJ: "Centra za obuku" - ispravka prevodioca.

6 SVJEDOK: [simultani prijevod]

7 O: ...gde su specijalne snage policije SAO Krajine išle na obuku. Ja sad
8 neću da se upuštam u detalje u vezi sa Kapetanom Draganom, to nisam učinio ni u
9 izvještaju, ali sam to čisto pomenuo da biste Vi videli da postoje određene veze.

10 G. BLACK: [simultani prijevod]

11 P: Gospodine Theunens, Vi ste govorili o sastavu oružanih snaga SFRJ.
12 Recite nam sada kakva je bila njihova misija do 1992. godine, kakvi su bili
13 njihovi zadaci?

14 O: Zadaci su definisani Ustavom i Zakonom o opštenarodnoj odbrani i to
15 su: očuvanje nezavisnosti, teritorijalnog integriteta, suvereniteta i društvenog
16 poretka SFRJ.

17 G. BLACK: [simultani prijevod] Ja bih sada prešao na narednu temu. Ne
18 radi se o baš toliko radikalnoj promeni da ne bih mogao odmah da na to pređem,
19 ali možda bi bilo bolje da ipak odemo prvo na pauzu, pa da onda pređem na to.
20 Oh, izvinjavam se, pa danas smo počeli kasnije sa radom, tako da nema potrebe da
21 sada idemo na pauzu.

22 P: Gospodine Theunens, naredno pitanje kojim se bavite u svom izvještaju
23 je pitanje rukovođenja i komandovanja. To počinje na stranici 12 engleske
24 verzije, na stranici 31 verzije na B/H/S-u. Vi tu citirate član 96 Zakona iz
25 1982. godine. Možete li objasniti Pretresnom veću značenje tog člana?

26 O: Zapravo, to nije najvažniji član, on samo obaveštava da nadležni
27 organi federacije rukovode i komanduju oružanim snagama, utvrđuju osnovne

28

29

30

1 organizacije oružanih snaga, i dalje u tom Zakonu o opštenarodnoj odbrani se
2 navodi koji su to organi i objašnjavaju određeni principi načela rukovođenja i
3 komandovanja.

4 P: Ako Vam je to pri ruci, možete li nam objasniti značenje i narednih
5 članova, zapravo, koji su članovi, po Vama, najvažniji iz tog Zakona?

6 O: Pa, ključni član je na stranici 13 engleskog izveštaja, to je član
7 313 Ustava SFRJ iz 1974. godine u kojem se kaže da Predsedništvo SFRJ
8 predstavlja vrhovni, najviši organ rukovođenja i komandovanja oružanim snagama
9 SFRJ u ratu i miru. Na temelju Ustava, Zakon o opštenarodnoj odbrani onda
10 detaljno izlaže određene aspekte ovih odredbi.

11 P: Na stranici 13 - molim Vas, pređite na stranicu 13 svog izveštaja -
12 navodite tri nivoa rukovođenja i komandovanja. Možete li nam ukratko reći koji
13 su to nivoi?

14 O: Kao i u svakoj vojnoj strukturi postoje tri nivoa rukovođenja i
15 komandovanja: strateški, operativni i taktički. U SFRJ, za oružane snage
16 strateški nivo je predstavljala Vrhovna komanda, a ja to sad mogu ukratko i da
17 izložim ako želite.

18 P: Samo nam recite koji su to nivoi.

19 O: Drugi nivo je operativni nivo i to odgovara vojnim oblastima i
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 korpusima; i najniži nivo, znači, je taktički koji predstavlja jedinice koje su
2 ispod - znači divizije, brigade, pukove, bataljone, itd.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, narednih nekoliko stranica
4 ovde razmatraju različite organe unutar SFRJ, i ja imam nameru da to sada ovde
5 preskočim. Nećemo o tome govoriti, ali znajte da je to u tom delu izveštaja, a
6 ako Vi želite da postavite neko pitanje o tome, samo izvolite.

7 P: Gospodine Theunens, zamoliću Vas sada da okrenete stranicu 21,
8 odnosno stranicu 40 verzije na B/H/S-u. Tu se konkretno bavite rukovođenjem i
9 komandovanjem u JNA i TO, i Vi citirate pravilo JNA iz 1990. godine. Šta je
10 značaj ovog Pravilnika?

11 O: Pa, u njemu se definišu rukovođenje i komandovanje, i glavni aspekti
12 rukovođenja i komandovanja u vojsci. Ja neću sada to detaljno izlagati, ali
13 glavno u ovome je da su rukovođenje i komandovanje svesna i organizovana
14 delatnost komandanta korpusa. Znači, tu se ništa ne dešava slučajno, već na
15 organizovan način, da se naređenja daju imajući u vidu i ljudske i materijalne
16 resurse, kako bi se ispunili posebni ciljevi na optimalan način.

17 Drugi deo ove definicije bavi se aspektima rukovođenja i komandovanja,
18 znači: izdavanje naređenja, pripremu, planiranje, i što je najvažnije, mora da
19 postoji protok informacija. Znači, komandant korpusa mora da zna u kakvoj
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 situaciji se nalaze njemu podređene jedinice i on mora svoje nadređene da
2 izvesti o statusu sprovođenja naređenja.

3 P: Šta nam ova pravila govore o odnosu između JNA i Teritorijalne
4 obrane, bar što se tiče rukovođenja i komandovanja?

5 O: Prema pravilu za korpusne iz 1990., kada JNA i TO zajedno sudjeluju u
6 vojnoj operaciji, najviši oficir JNA će biti zapovjednik i jednoj i drugoj
7 komponenti.

8 P: U Vašem sažetku, a kasnije i na drugim mjestima u izvještaju, Vi
9 govorite o jednostarešinstvu i jedinstvenosti komandovanja.

10 O: Oni dolaze iz člana 112 Zakona o narodnoj obrani iz 1982., ali se
11 odnose na sve oružane snage.

12 Pitanje jedinstvenosti, tj. jednostarešinstva, je značenje da postoji
13 samo jedan zapovjednik. Ako imamo dva zapovjednika koji izdaju naređenja, došlo
14 bi do kaosa. Dakle, postoji jedan zapovjednik i samo jedan visoki oficir koji
15 dobiva izvještaje.

16 Drugi znači da mora postojati koherentnost između naređenja više razine
17 i nižih razina. Na primjer, ako Predsjedništvo SFRJ daje da se zemlja treba
18 obraniti od napada koji dolazi sa istoka, to znači da sve razine, čak i

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 do razine voda, moraju znati da ta prijetnja dolazi sa istoka, a ne na primjer
2 negdje sa juga.

3 A treće načelo je načelo izvršavanja odluka i naređenja. Mislim da je to
4 veoma jasno.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Moramo se potruditi da usporimo. Znam da
6 je na to teško misliti, ali moramo na to misliti.

7 P: Na stranama 22 i 23 izvještaja, a riječ je o strani 42 na B/H/S-u, se
8 bavite rukovođenjem i komandovanjem u Teritorijalnoj obrani. Citirate član 95 i
9 115 Zakona o opštenarodnoj obrani iz 1982. Šta nam se tu kaže o rukovođenju i
10 komandovanju nad Teritorijalnom obranom prije 1990.?

11 O: Ovi se zakoni bave samo, dakle, rukovođenjem i komandovanjem unutar
12 snaga Teritorijalne obrane, kao i činjenicom ko je zapravo nadređen, ko izdaje
13 naređenja Teritorijalnoj obrani, dakle, da su oni podređeni Predsjedništvu SFRJ.

14 P: Sljedeća stavka je odnos između JNA i TO prije 1990. Molim Vas,
15 možete li mi ukratko reći kakav je taj odnos bio u odnosu na komandnu strukturu
16 i suradnju, kad govorimo između JNA i Teritorijalne obrane?

17 O: Već smo o tome govorili. Primjenom principa rukovođenja i
18 komandovanja, dakle, jedinstvenosti, jednostarešinstva i obaveze sve razine, čak

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 i provođenja odluka, to je značilo da, u slučaju kada JNA i Teritorijalna obrana
2 su zajedno angažirani u vojnoj operaciji, postoji samo jedan komandant. U većini
3 situacija to bi bio oficir JNA koji bi bio komandant, međutim postoje mogućnosti
4 kada je i komandant TO taj koji je glavni komandant. Na primjer, jedna situacija
5 koja se opisuje kao "privremeno okupiranje teritorija", što znači da oružane
6 snage SFRJ-a su u obrani, da su neprijateljske snage izvršile invaziju i
7 privremeno okupirale dio teritorije. U tom trenutku komandant Teritorijalne
8 obrane je taj koji je zapovjednik, jer on poznaje teritoriju bolje od pripadnika
9 JNA koja je bila obučena da se bori na prvoj liniji fronte.

10 P: Vi ste se uglavnom bavili operativnim dijelom. Da dobijemo jasniju
11 sliku, šta je sa situacijama gdje se odnosi na opremu i obuku, kako je to bilo
12 rješavano?

13 O: Pošto su to bile republičke strukture, onda su oni bili obavezni da
14 izvrše obučavanje i opremanje svoje Teritorijalne obrane, a komandant
15 republičkog TO bio bi odgovoran predsjedniku odgovarajuće republike.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U jednoj zajedničkoj operaciji
17 Teritorijalne obrane i JNA, kako se organizira financiranje?

18 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ako govorite o financiranju samog
19 operativnog djelovanja, to je već riješeno unaprijed. Republike su odgovorne za
20 obučavanje i financiranje Teritorijalne obrane, dakle, oni su bili odgovorni i
21 da Teritorijalna obrana bude u stanju pripravnosti.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Drugi aspekt je tokom djelovanja, naravno, vojnike treba plaćati. To
2 vidimo i iz dokumenata koje smo pregledali za strukturu, recimo, Teritorijalne
3 obrane SAO Krajina, da je bilo mnogo prigovora od pripadnika, jer su oni
4 govorili: "Nama ne stižu plaće". Međutim, to su *de facto* situacije, možda bismo
5 o tome mogli govoriti kasnije.

6 G. BLACK: [simultani prijevod]

7 P: U izvještaju ste rekli da je došlo do nastojanja da se centralizira
8 djelovanje Teritorijalne obrane. Objasnite.

9 O: Primjetili smo da je 1998. došlo do plana za restrukturiranje, zvanog
10 "Jedinstvo", a koji je zapravo bio usvojen 1986., i koji je imao cijeli niz
11 implikacija, prvo za strukturu JNA ali i za rukovođenje i komandovanje
12 Teritorijalnom obranom. U osnovi to je značilo da, iako je Teritorijalna obrana
13 bila podređena Predsjedništvu SFRJ, dakle, da se lanac komandovanja spaja na
14 razini tek Predsjedništva, nakon tog plana to bi spajanje došlo na nižoj razini,
15 na razini vojnih oblasti. To se najbolje može vidjeti iz naloga načelnika
16 Generalštaba JNA, kada je on postao načelnikom Generalštaba oružanih snaga SFRJ.

17 U izvještaju se to bavi na stranama 25 i 26 u verziji na engleskom. Tu
18 se citira kontekst tih odluka.

19 P: Spomenuli ste naređenje, samo da vidim da li znamo o kom se radi. Da
20 li je to naređenje od 14. maja 1990.?

21 O: Ne, časni Sude, radilo se o jednom drugom naređenju, ali naređenje
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 od 14. maja 1990., koje jeste spomenuto na stranici 26 verzije na engleskom,
2 jeste zapravo dio tih nastojanja da se postigne bolja kontrola - kako bih ja to
3 rekao - nad republičkim Teritorijalnim obranama. Ja sam citirao iz knjige
4 tadašnjeg saveznog sekretara za opštenarodnu obranu, generala Kadijevića, kao i
5 iz jednog izvještaja vještaka, pukovnika Radinovića, koji je ovdje bio
6 dostavljen na jednom drugom predmetu, gdje je gospodin Radinović sam bio
7 uključen u sastavljanje plana "Jedinstvo". Oba oficira su objasnili da su bili
8 uvjereni da republike, konkretno Slovenija i Hrvatska, planiraju da razviju
9 svoje Teritorijalne obrane u republičke oružane snage. I cijeli niz viših
10 oficira u JNA, možemo ih zvati i projugoslavenskim oficirima, su to željeli
11 spriječiti. I "Jedinstvo" je, dakle, jedan aspekt - dakle, snizilo se mjesto
12 gdje se spaja linija zapovijedanja - a ovo naređenje od 14. maja 1990. je drugi
13 aspekt. Tim naređenjem je naoružanje Teritorijalne obrane - koje je bilo
14 uskladišteno po skladištima diljem Jugoslavije, koja su, pak, bila pod kontrolom
15 republika - dakle, tim naređenjem je takvo naoružanje, dakle, išlo iz objekata
16 pod kontrolom, da tako kažemo, Teritorijalne obrane u objekte pod kontrolom JNA,
17 što su ljudi po republikama doživjeli kao razoružavanje Teritorijalne obrane.

18 P: Da pogledamo sada stranice 39 do 41 Vašeg izvještaja. Na B/H/S-u to
19 je na stranicama 56 do 59. Tu se govori o operativnim grupama - OG, i taktičkim
20 grupama - TG. Molim Vas, objasnite što je to bilo i kako je to funkcioniralo u
21 sklopu oružanih snaga SFRJ.

22 O: Da, časni Sude. Doktrina JNA i oružanih snaga SFRJ je predviđala
23 osnivanje operativnih grupa i taktičkih grupa, i to u svrhu primjene ranije
24
25
26
27
28
29
30

1 spomenutog načela rukovođenja i komandovanja tokom operacija, s obzirom da
2 postoje, dakle, dvije komponente - JNA i TO. Oni možda idu na vježbe zajedno, na
3 obuku zajedno, ali kod izvođenja vojnih operacija moguće je da elementi jedne
4 jedinice, npr. jednog korpusa JNA, surađuju sa nekom jedinicom Teritorijalne
5 obrane koja nije imala iskustva u takvom zajedničkom djelovanju. I, zbog toga,
6 operativne grupe koje postoje na razini korpusa ili divizija i taktičke grupe
7 koje su više funkcionirale na razini brigade i niže, i te su privremene
8 formacije ujedinjavale JNA i TO pod jednom komandom za specifične operacije po
9 određenim područjima.

10 Prema jednom pravilu stoji da su oni bili iznimka i oni su osnivani samo
11 kada su postojali određeni uslovi. Na primjer, kad je teren bio težak gdje nije
12 mogla biti dobra komunikacija, onda bi se omogućilo to da se preko zajedničke
13 komande - koja možda nije najbolja riječ u ovom kontekstu - ali preko njih bi se
14 rješavala takva pitanja.

15 P: Već ste se dotaknuli pitanja komandovanja. Kako je to funkcioniralo u
16 operativnim i taktičkim grupama?

17 O: Prema ranije spomenutim načelima, naime, komandant operativne ili
18 taktične grupe daje naređenje svim elementima te grupe, bilo JNA, bilo TO.

19 O tome se govori u trećem dijelu izvještaja, gdje stoji da su u nekim
20 područjima komponente policije SAO Krajine bile uključene, pa se onda navode

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 i u naređenjima komandanta operativne ili relevantne taktičke grupe.

2 P: Da se vratimo sada na nešto drugo što se tiče, još uvijek, odjeljka
3 broj jedan. Dakle, na stranicama 41 do 50, a to je u B/H/S-u 59 do 69, se bavite
4 zakonima ratovanja i međunarodnim humanitarnim pravom. Ne želim da se previše
5 time bavimo, ali recite kakav je bio pogled, kakav su pogled imale oružane snage
6 SFRJ na takve zakone?

7 O: O tome se razgovaralo u Pravilu o primjeni međunarodnih zakona
8 ratovanja u oružanim snagama SFRJ iz 1988., i to se zapravo primjenjivalo i na
9 JNA i Teritorijalnu obranu, i u principu je to se poklapalo sa Ženevskim
10 konvencijama.

11 P: To će biti dovoljan odgovor za ono što je nama potrebno. Na
12 stranicama 50 do 56, a to je na stranicama 69 do 75 na B/H/S-u, Vi ste se bavili
13 ispitivanjem, ili istragom, i krivičnim gonjenjem u slučaju kršenja Zakona o
14 oružanom sukobu. Time ćemo se detaljnije baviti kasnije, ali ću Vas sada pitati:
15 ko je u oružanim snagama SFRJ imao obavezu da izvijesti o kršenjima zakona
16 ratovanja?

17 O: Posebno u pravilu iz 1988., svaki oficir oružanih snaga SFRJ je imao
18 obavezu da izvijesti o kršenju zakona ratovanja. Osim toga, vojna policija i
19 organi poznati kao organi bezbjednosti su imali također određene odgovornosti u
20 tom pogledu.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Izvolite, časni Sude.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li je neki niži oficir mogao
3 izvijestiti o kršenju zakona ratovanja koje je izvršio neki njemu nadređeni,
4 stariji oficir?

5 SVJEDOK: [simultani prijevod] Prema pravilu, ne samo da je mogao, nego
6 je morao. Možda bi u takvoj situaciji on bio nesklon da to uradi tako što bi
7 išao u kontakt sa svojim komandantom koji je, recimo, čovjek koji je prekršio
8 zakon, ali je mogao stupiti u kontakt sa vojnom policijom ili organom
9 bezbjednosti i na taj način ispuniti svoju dužnost.

10 G. BLACK: [simultani prijevod] Mislim da je ovo dobar trenutak da
11 prekinemo s radom.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Prekidamo s radom do 16.15h.

13 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

14 ... Početak pauze u 15.45h

15 ... Sjednica nastavljena u 16.16h

16 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molimo ustanite.

17 Izvolite sestti.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Black.

19 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

20 P: Gospodine Theunens, prevodioci su me zamolili tokom pauze da Vas
21 zamolim da usporite, isto tako su me zamolili i ja da usporim. Mislim da bi nam
22 bilo od pomoći ukoliko bismo se skoncentrisali na to da obavezno pravimo pauze
23 između pitanja i odgovora.

24 Gospodine Theunens, mi smo završili sa prvim odeljkom Vašeg izveštaja, a
25 u odeljku 2 se govori o zakonodavnom okviru koji se tiče pitanja odbrane u
26 Republici Srbiji. Možete li mi, molim Vas, objasniti relevantnost tog

27

28

29

30

1 odeljka?

2 O: Časni Sude, odeljak 2, koji pokriva oružane snage Republike Srbije,
3 je uključen u ovaj izveštaj zbog toga što je 1. avgusta 1991. godine, bila
4 doneta odluka u entitetu poznatom kao SAO Krajina da se usvoji Zakon o odbrani
5 Republike Srbije i da se preuzme kao Zakon o odbrani SAO Krajine.

6 P: I koliko je to bilo na snazi?

7 O: Do novembra 1991. godine, kada je SAO Krajina donela sopstveni Zakon
8 o odbrani.

9 P: Hvala lepo, to je sve što sam imao da Vas pitam vezano za odeljak 2
10 Vašeg izveštaja.

11 I sada prelazimo na odeljak 3. Ovaj deo počinje na strani 66 engleske
12 verzije, i na strani 85 verzije na B/H/S-u.

13 Gospodine Theunens, mi smo do sada razgovarali o situaciji koja je
14 postojala do 1990. godine. Svakako, posle 1990. godine došlo je do važnih
15 političkih događaja o kojima će govoriti drugi svedoci u ovom predmetu, a sa
16 Vama bih želeo da se osvrnem na to kakvu su posledicu imali ti politički
17 događaji po vojna pitanja.

18 Vi ste objasnili ulogu oružanih snaga SFRJ do 1990. godine i osvrnuli
19 ste se i na JNA. A sada da se pozabavimo 1990., 1991. i 1992. godinom. Da li ste
20 Vi analizirali te periode i šta ste zaključili?

21 O: Na osnovu dokumenata koje sam video, a to podrazumeva i knjige koje
22 su izdavale visoke političke i vojne vlasti SFRJ, i podrazumeva i vojna
23 naređenja, jasno je da, bar u leto 1991. godine, a svakako u septembru 1991.

24

25

26

27

28

29

30

1 godine, došlo je do promene uloge JNA. To Vam govorim na osnovu tih dokumenata i
2 izvora koje sam ja pročitao i, dakle, uloga JNA se izmenila na taj način da je
3 obuhvatila i zaštitu i oslobađanje Srba u Hrvatskoj.

4 P: Da Vam sad postavim neka konkretna pitanja koja se tiču tog zaključka
5 do kog ste Vi došli. Prvo nam, molim Vas, recite ko je Veljko Kadijević. Već ste
6 ga spomenuli tokom Vašeg svedočenja.

7 O: Časni Sude, general Veljko Kadijević je bio savezni sekretar za
8 narodnu odbranu što može da se uporedi sa ministrom odbrane, iako je on imao
9 vrlo definisanu ulogu u rukovođenju i komandovanju oružanim snagama SFRJ.

10 Časni Sude, ja mogu da objasnim koncept Vrhovne komande vrlo ukratko.

11 Na osnovu zakonodavstva koje se spominje u odeljku 1 mog izveštaja, kada
12 se proglasi vanredno stanje ili stanje ratne opasnosti ili ratno stanje, onda
13 Predsedništvo SFRJ se pretvara u Vrhovnu komandu. Savezni sekretar za narodnu
14 odbranu tada postaje načelnik Štaba Vrhovne komande, a Štab Vrhovne komande
15 obuhvata Savezni sekretarijat, što se isto tako može nazvati i Ministarstvom
16 odbrane, iako se u to vreme u SFRJ to zvalo Saveznim sekretarijatom narodne
17 odbrane. I, to je bila uloga generala Kadijevića koju je on imao tokom krize ili
18 konflikta u Hrvatskoj sve do maja 1992. godine.

19 P: Da postavim nekoliko pitanja koja se na to nadovezuju. To se
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 sve odnosi na SFRJ, zar ne?

2 O: Tako je.

3 P: Vi ste, u Vašem izveštaju, koristili skraćenicu SSNO. Možete li nam
4 reći šta to znači?

5 O: Časni Sude, to je skraćenicu na B/H/S-u koja označava Savezni
6 sekretarijat za narodnu odbranu. Dakle, Savezni sekretarijat za narodnu odbranu.

7 P: Gospodine Theunens, sad ću zamoliti poslužitelja da pogledamo jedan
8 dokument. Radi se o memoarima Veljka Kadijevića koji se zovu "*Moje viđenje*
9 *raspada*". Ovaj dokument je bio označen po pravilu 65ter brojem 1370, B/H/S
10 verzija nosi broj 0035942600 /u engleskom transkriptu: "00359426"/, do 00359512.

11 Dok nam to traže, taj dokument, gospodine Theunens, možete li nam, molim
12 Vas, ukratko reći o čemu se radi u ovom dokumentu?

13 O: Časni Sude, ova knjiga se zove "*Moje viđenje raspada*" i napisao ju je
14 Veljko Kadijević, 1993. Na osnovu mojih delatnosti ovde u Tužilaštvu, na osnovu
15 mog rada sa svedocima, postalo mi je jasno da je Veljko Kadijević imao pristup
16 određenoj arhivi JNA, kada je pisao ovu knjigu. U ovoj knjizi on iznosi lično
17 viđenje ne samo toga kako se raspala SFRJ, već i kako se uloga JNA, i uopšte
18 oružanih snaga SFRJ, razvijala tokom vremena. I moram reći da on to radi na
19 jedan vrlo metodičan vojni način, on pravi razliku između pojedinih faza i
20 spominje imena, lokacije, itd.

21 P: U Vašem izveštaju, Vi kažete da se Kadijević osvrće na dve faze
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 konflikta. Možete li opisati te dve faze, molim Vas?

2 O: Kadijević koristi termin "faze" i on pravi klasifikaciju na sledeći
3 način; u prvoj fazi - po njemu - se počinje sa prvim napadima na Srbe u
4 Hrvatskoj i ta prva faza traje do leta 1991. godine, a onda druga faza - prema
5 Kadijeviću - počinje krajem leta 1991. godine i traje sve do usvajanja Vanceovog
6 mirovnog plana.

7 U drugoj fazi, Kadijević takođe deli taj period na dve podfaze. Prva ide
8 manje-više do kraja septembra, ukoliko ne grešim, a druga podfaza ide od tog
9 trenutka pa do usvajanja Vanceovog plana, što je 2. januar 1992. godine.

10 P: I šta se događa tokom ta dva perioda druge faze?

11 O: Časni Sude, po njemu je druga faza najrelevantnija jer, prema onome
12 što Kadijević piše, uloga JNA - po njegovim rečima - se radikalno promenila.
13 Dakle, to je termin koji on koristi i od tog trenutka se JNA usredsredila na tri
14 stvari. Prva je bila oslobađanje i zaštita Srba, druga je, prema Kadijeviću,
15 bilo uklanjanje hrvatskih snaga iz područja koja su se smatrala srpskim i treća
16 je povlačenje JNA iz opkoljenih kasarni i garnizona u određenim delovima
17 Hrvatske.

18 Časni Sude, ja sam u svoj izveštaj uključio dve karte koje govore o ovoj
19 drugoj fazi. Ove karte se ne nalaze u Kadijevićevoj knjizi, već su sastavljene
20 na osnovu mog tumačenja sadržaja njegove knjige, naročito onog dela gde se
21 govori o dva perioda u okviru ove druge faze.

22 P: Hoćete li nam reći, molim Vas, na kojoj strani se nalaze te karte

23
24
25
26
27
28
29
30

1 u engleskoj verziji?

2 O: Prva karta se nalazi na strani 75 izveštaja. U fusnoti vidite na
3 kojoj strani engleske verzije Kadijevićeve knjige sam ja našao podatke na osnovu
4 kojih sam sastavio ovu kartu.

5 P: A druga karta je na strani 76?

6 O: Da, tačno. To zapravo nisu karte već više neki shematski prikazi.

7 P: Molim Vas da nam kažete sada, gospodine Theunens, šta se nalazi na
8 strani 76, to je strana 95 B/H/S verzije.

9 O: Časni Sude, Kadijević kaže da u drugom periodu druge faze su se
10 izvele sledeće operacije koje se opisuju pri vrhu strane 76. Prvo kaže da, u
11 bliskoj saradnji sa onim što on naziva "srpski pobunjenici", su oslobođeni svi
12 srpski regionu u Hrvatskoj, sem dela zapadne Slavonije. Ova karta se zapravo
13 odnosi na to.

14 Ova karta koju sam ja ovde prikazao odražava kakvo je bilo stanje u
15 trenutku kad je usvojen Vanceov plan. Definisana su područja koja su bila pod
16 UN-ovom zaštitom. Crvena područja se poklapaju sa ovim teritorijama UNPA-e, sem
17 za zapadnu Slavoniju koja ide više prema severu.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Moram da Vas prekinem. Ova karta koju
19 mi imamo je fotokopija. Da li se ova karta nalazi u ovom paketu dokumenata koji
20 ste nam Vi dali i, ako jeste, onda na kojoj strani?

21 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, to ima istu paginaciju, to bi
22 trebalo da bude strana 76.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

2 G. BLACK: [simultani prijevod]

3 P: Gospodine Theunens, sad ćemo da se vratimo na pitanje Vanceovog plana
4 i UNPA-e, ali u međuvremenu da Vas pitam da li imate ovaj svežanj sa kartama?
5 Ukoliko da, onda pogledajte molim Vas kartu 7.

6 Gospodine Theunens, pogledajte molim Vas na kartu 7 i kažite mi, molim
7 Vas, u čemu se ona razlikuje od karte koja je prikazana na strani 76 Vašeg
8 izveštaja.

9 O: Časni Sude, ono što je prikazano crvenim na karti, na strani 76 mog
10 izveštaja, odgovara područjima koja su označena crvenim crtama na karti broj 7.

11 G. BLACK: [simultani prijevod] Samo da pojasnimo, to je karta 7 dokaznog
12 predmeta 22.

13 P: Gospodine Theunens, nećemo naravno analizirati čitavu knjigu, ali
14 molim Vas da ukažete Veću na one strane ove knjige koje su najrelevantnije. Sada
15 naravno govorimo o Kadijevićevoj knjizi.

16 O: Da, časni Sude, počecu sa B/H/S verzijom. To ide od ERN brojeva
17 00359489 do 00359499. U engleskoj verziji to odgovara stranama 00362685, 2686,
18 2697, 2704 do 2710, i strana 00362713.

19 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ja mislim da je ovo jedan od
20 tri najduža dokumenta i ja ne mislim da treba sada da proanaliziramo svaku
21 stranu, već sada ulažem zahtev da se ovo usvoji u dokazni materijal. Možda bi
22 bilo lakše da usvojimo celu knjigu.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mislite ovu knjigu koju sada vidimo
2 na ekranu?

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Tako je.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Onda da dobijemo broj.

5 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 24.

6 G. BLACK: [simultani prijevod]

7 P: Gospodine Theunens, na strani 77 pa do strane 80 Vašeg izveštaja, Vi
8 prikazujete delove dva dokumenta. Ja ću Vam postaviti pitanje i o jednom i o
9 drugom. To možete da nađete na strani 96 do 99 B/H/S verzije.

10 Prvo imamo jednu izjavu Kadijevića i ona nosi broj 1850 po Pravilu
11 65ter. B/H/S ERN broj je 04620065 do 66 /u engleskom transkriptu: "0066"/. Molim
12 da se to sada stavi na ekran.

13 Gospodine Theunens, Vi imate štampanu verziju, zar ne?

14 O: Tako je.

15 P: Onda mogu da Vam postavim pitanje dok se traži ovaj dokument za nas.
16 Šta nam govori ova izjava o stavu JNA kakav je postojao u oktobru 1991. godine?

17 O: Časni Sude, ja bih rekao da je ovo izjava koju je Kadijević dao u ono
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 vreme, tj. 3. oktobra 1991. godine. Ona je objavljena u "*Biltenu informativne*
2 *službe SSNO*". Dakle, to je bila publikacija za javnost koja je bila uglavnom
3 namenjena međunarodnim medijima, i to objašnjava zašto je ta izjava sastavljena
4 na engleskom.

5 U toj izjavi Kadijević spominje dve važne tačke. Prvo, on kritikuje
6 vrhovnu komandu, tj. konkretnije, hrvatske članove vrhovne komande, i isto tako
7 jasno formuliše u ovom dokumentu novu ulogu JNA, a to je da se zaštiti srpsko
8 stanovništvo. Koristi sledeće izraze: "genocid", "neonacizam", "ustaške snage",
9 što je prilično značajno, uzimajući u obzir na kakvom je nivou izdana ova
10 izjava. Ona je izdata na najvišem državno-vojnom nivou i koristi se za javnost,
11 namenjena je javnosti.

12 P: Da pojasnimo, kažete on koristi sledeće termine: "genocid",
13 "neonacizam", "ustaše", itd. Hoćete li, molim Vas, da nam pojasnite kontekst u
14 kome se ti termini koriste?

15 O: Oprostite što žurim, Kadijević opisuje situaciju onako kakvom je on
16 vidi u Hrvatskoj i spominje, citiram: "...se ponavlja genocid protiv srpskog
17 naroda," zatim u sledećem pasusu kaže, ponovo citiram, da: "U Republici
18 Hrvatskoj deluje neonacizam," i on kaže da je: "Neonacizam najveća pretnja
19 srpskom narodu u Hrvatskoj".

20 P: Da Vas zaustavim i da Vas pitam sledeće: na šta je on mislio kad je
21 koristio ove termine, "neo-nacizam" i "ustaše"?

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: On povezuje to sa događajima iz Drugog svetskog rata kada je 1941.
2 godine država poznata kao NDH - Nezavisna Država Hrvatska, bila uspostavljena.
3 Ja nisam historičar, ali na osnovu onoga što sam ja pročitao može se reći da je
4 to bila jedna marionetska država koja se solidarizovala sa nacističkom Nemačkom, i
5 da su u toj državi bili počinjeni ozbiljni zločini protiv Srba koji su živeli u
6 Hrvatskoj.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Šta znači termin "ustaša"?

8 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, koliko sam ja video, taj
9 termin su prvi put počeli da koriste 1929. godine. To je bio naziv za jednu
10 političku formaciju u Hrvatskoj, koja je prema našim standardima bila
11 desničarska i izrazito nacionalistička. Kada je NDH formirana 1941. godine,
12 ustaše su došli na vlast i počeli su da sprovedu svoju nacionalističku politiku,
13 naročito protiv nehrvata u Hrvatskoj. Ovaj termin ima veoma važne istorijske
14 konotacije i imao ih je tokom svih godina kada je korišćen posle toga, pa sve do
15 krize koja je izbila u Hrvatskoj.

16 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, molim da se dodeli broj ovom
17 dokumentu.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Na koji tačno dokument mislite?

19 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ovaj dokument koji se vidi na
20 ekranu sada.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Oprostite, to se sada vidi. Je li to
22 ovaj isti dokument koji se vidi na strani 77 izveštaja?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Apsolutno tako. Ono što se vidi u
2 izveštaju jesu delovi ovog dokumenta, najvažniji delovi ove izjave, a da bi sve
3 bilo jasno i potpuno, predlažem da se usvoji sama izjava, a ne samo ovi odlomci
4 koji se vide u izveštaju.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu.

6 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 25.

7 G. BLACK: [simultani prijevod]

8 P: Sada da pređemo na sledeći dokument koji po Pravilu 65ter nosi oznaku
9 1240. ERN broj B/H/S verzije je 02077090 do 7091. To je pismo generala Adžića,
10 gospodine Theunens. Jeste li našli to u Vašem izveštaju?

11 Dok nam traže sad taj dokument i dok čekamo da se prikaže na ekranu,
12 kažite šta se kaže u tom pismu, molim Vas.

13 O: Časni Sude, ovo pismo je od 12. oktobra 1991. godine. General Adžić
14 je načelnik Generalštaba oružanih snaga SFRJ i on kaže, između ostalog, da je
15 uloga JNA da brani delove srpskog naroda od genocida i biološkog istrebljenja od
16 ruku ustaških snaga. U ovom pismu, koje je izdala služba SSNO za moral i
17 vaspitanje, kaže se da sve oružane jedinice JNA, Teritorijalna odbrana ili
18 dobrovoljci moraju dejstvovati pod jedinstvenom komandom JNA. Dakle, mi vidimo
19 da se ovde ponavljaju ciljevi oni koje je Kadijević pomenuo u svom pismu od 3.
20 oktobra.

21 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, molim da se ovo takođe uvrsti
22 u dokazni materijal.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Sad neka se dodeli broj, molim Vas.

2 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 26.

3 G. BLACK: [simultani prijevod]

4 P: Gospodine Theunens, a da li ste možda pronašli neke druge dokumente
5 koji su išli u prilog ovom zaključku o promeni uloge JNA?

6 O: Časni Sude, na strani 80 imamo citat iz jedne direktive o upotrebi
7 oružanih snaga koju je izdao Kadijević 1991. godine, 10. decembra, i tu se
8 manje-više ponavlja sve ono o čemu smo mi do sada govorili. Naglašava se koliko
9 je važna jedinstvena komanda JNA nad dobrovoljcima, JNA i Teritorijalnom
10 odbranom.

11 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, mogu li sada da zamolim da se
12 i ovo usvoji u dokazni materijal?

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa, to možemo da uradimo. Već je
14 usvojen ovaj dokument kroz ovaj izveštaj, ali možemo i da mu dodelimo poseban
15 broj.

16 G. BLACK: [simultani prijevod] To je dokument koji je po pravilu 65ter
17 označen brojem 1277, B/H/S ERN broj je 01061438 do 1442.

18 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 27.

19 G. BLACK: [simultani prijevod]

20 P: Gospodine Theunens, da li je bilo još nekih dokumenata koje biste
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 sada želeli da nam ovde predstavite?

2 O: Na strani 83, na sredini stranice, citiram jedan izvještaj o borbenoj
3 gotovosti 2. vojne oblasti, koji nosi broj 2047. Tamo gdje se govori o 9.
4 korpusu JNA koji se uglavnom nalazio u području sjeverne Dalmacije, u Hrvatskoj
5 dakle, uz obalu i kod gradova kao što su Knin, na istok i zapad. Tamo se navode,
6 kao zadaci, zaštita stanovništva i objekata u zoni odgovornosti. Jasno je da se
7 ne spominje nacionalnost tog stanovništva u ovom dijelu, ali kada se govori o
8 naređenjima jedinica koje su bile podređene 9. korpusu, a koja su izdana u
9 periodu od početka septembra do novembra 1992., onda je jasnije šta se misli
10 kada se u ovom dokumentu govori o stanovništvu i možemo zaključiti da se zapravo
11 ovdje govori, da je sve ovo bilo usmjereno samo na jedan dio stanovništva.

12 P: Možete li nam reći na kojim je to stranicama ovog dokumenta, to što
13 mislite da je važno, jer njega ima više od 10 stranica.

14 O: U prijevodu na engleskom to je strana koja nosi broj 01109710. U
15 samom dokumentu to je strana broj 12, i to pod podnaslovom "9. korpus".

16 G. BLACK: [simultani prijevod] Zamolio bih da i ovaj dokument dobije
17 broj dokaznog predmeta.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se to učini.

19 TAJNIK: [simultani prijevod] To je dokazni predmet 28, časni Sude.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

21 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Gospodine Theunens, kako se uloga JNA mijenjala, da li je to imalo
2 svog odraza i u nacionalnosti pripadnika i oficira, dakle, ljudstva JNA?

3 O: Časni Sude, u mom izvještaju taj aspekt nije obrađen, ali kada sam
4 sastavljao izvještaj za predmet *Milošević* morao sam također pratiti dejstva u
5 istočnoj Hrvatskoj, Baranji i zapadnoj Slavoniji, te analizirati razvoj unutar
6 raznih komandnih organa JNA. Na osnovu te analize postalo je jasno da je, tokom
7 jeseni 1991. godine, da su svi viši položaji bili zauzeti, ili da su na njima
8 bili ljudi koji su bili po nacionalnosti Srbi ili Crnogorci, iako su se oni
9 možda za javnost izjašnjavali kao Jugosloveni.

10 Moram dodati da su mnogi oficiri hrvatske i slovenske nacionalnosti,
11 posebno oni višeg čina, bilo svojevoljno otišli ili su bili uklonjeni. Bio je,
12 eventualno, jedan oficir koji je bio Slovenac, koji je bio zamjenik Saveznog
13 sekretarijata za narodnu obranu, dakle, koji je bio zamjenik Kadijevića, koji je
14 ostao na svom položaju. Ali operativne grupe i sve ostalo u Hrvatskoj, to su sve
15 bili oficiri srpske nacionalnosti, barem kao zapovjednici u jesen i zimu 1991.

16 P: Sada ćemo ostaviti po strani temu JNA i pozabavit ćemo se promjenama
17 u Teritorijalnoj obrani. Ako pogledamo stranice 84 i 86 izvještaja, koje su u
18 B/H/S-u na stranicama 103 i 105, tu se govori o nastanku nacionalnih srpskih
19 Teritorijalnih obrana tokom 1991. Nešto nam recite o tome.

20 O: Časni Sude, od januara nadalje, u područjima gdje je bila značajna
21 prisutnost ljudi srpske nacionalnosti, dolazi do podjele unutar Teritorijalne
22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 obrane koja je prije bila Teritorijalna obrana Republike Hrvatske. Ima više
2 razloga; u nekim područjima Hrvati kažu: "Ne želimo surađivati sa JNA niti sa
3 SFRJ" i stvaraju svoje strukture, u drugim se uklanjaju Hrvati, u trećim Srbi
4 sami proglašavaju Teritorijalne obrane, recimo, svojih općina. Dakle, da to
5 sažmemo, podjele tih republičkih Teritorijalnih obrana, npr. u Republici
6 Hrvatskoj, dolazi do podjele u etnički čiste strukture, i time se bavi moj
7 izvještaj.

8 P: Da li Vi navodite u kojim se područjima to nalazi gdje su Srbi
9 ustanovili vlastite strukture Teritorijalne obrane?

10 O: Da, časni Sude. Na vrhu strane 85 su navedena područja gdje su Srbi
11 sami formirali svoju Teritorijalnu obranu, a potkrepljujući materijal se može
12 pronaći u fusnotama.

13 P: Zamolit ću da se jedan dokument stavi na *E-court*, a njegov 65ter broj
14 je 56. ERN broj je 02172109, to je ERN B/H/S dokumenta.

15 To je onaj dokument koji je spomenut na stranici 84 Vašeg izvještaja.
16 Zamolit ću Vas da, u rečenici-dvije, ispričate što tamo stoji i zbog čega je on
17 bitan.

18 O: Časni Sude, ovaj dokument predstavlja naređenje koje je potpisao dr.
19 Milan Babić, predsjednik Izvršnog odbora SAO Krajine, dakle Srpske Autonomne
20 Oblasti Krajine, i on je upućen onim općinama koje su bile na teritoriju pod
21 kontrolom Izvršnog odbora SAO Krajina, i traži se da dođe do mobilizacije
22 Teritorijalne obrane kao i dobrovoljačkih jedinica.

23 Želim dodati da u zaključku Milan Babić traži, zahtijeva od Vlade
24 Republike Srbije da mu se pruži pomoć, i to se čini prilično očitim. Te
25 strukture više ne odgovaraju Hrvatskoj, moraju pronaći, dakle, neke druge

26

27

28

29

30

1 vlasti, ne samo da bi od njih dobivali naređenja - to nije ni bitno ovdje -,
2 nego da bi dobili pomoć, bilo da se radi o ljudstvu, o tehnologiji i logistici,
3 kako bi sami mogli formirati ove Teritorijalne obrane.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dio gdje piše
5 "Zaključak" malo podigne da vidimo to na ekranu.

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se na dokumentu pokuša zumirati
7 na riječi "Zaključak" i dalje. Nama je ovo, časni Sude, prvi takav pokušaj da -

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim Vas, podsjetite me, šta je SUP?

9 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, to je kratica za Sekretarijat
10 za unutrašnje poslove, ne mogu se sjetiti napamet. Na kraju izvještaja imamo
11 rječnik. Dakle, sve zajedno, traži se od Vlade Republike Srbije da dâ tehničku
12 podršku sekretarijatima, dakle, policijskim uredima Srpske Autonomne Oblasti
13 Krajine.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Znači, Sekretarijat MUP-a, na neki
15 način.

16 SVJEDOK: [simultani prijevod] MUP je na ministarskoj razini, a SUP je na
17 lokalnoj, razini sekretarijata.

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dodijeli broj ovom dokumentu.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se dodijeli broj.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 29, časni Sude.

2 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

3 P: Na strani 86 - ili 105 u B/H/S-u - Vašeg izvještaja, gospodine
4 Theunens, Vi govorite o nekim problemima koje je Teritorijalna obrana imala u
5 Benkovcu, i ja ću -

6 G. BLACK: [simultani prijevod] 65ter broj je 1851, molim da se to stavi
7 na ekran. ERN broj B/H/S dokumenta je 028807753 /u engleskom transkriptu:
8 "02807753"/ do 7754.

9 P: Gospodine Theunens, ja mislim da imate Vi pred sobom sada to na
10 ekranu, ako ne na papiru. Molim Vas, recite nam što je u ovom dokumentu od
11 značaja?

12 O: Mogli bismo ovo nazvati izvještajem o stanju od 25. novembra 1991.
13 Potpisao ju je komandant općinskog štaba TO u Benkovcu. Benkovac je jedna općina
14 koja se nalazi zapadno od Knina, na teritoriju entiteta koji je bio poznat kao
15 SAO Krajina.

16 Zamolio bih da sada pogledamo 2. stranicu tog dokumenta.

17 P: Mislim da je to sad pred nama, možete nastaviti.

18 O: Da, časni Sude, kada pogledate na monitoru sedmi red ovog podvučenog
19 dijela, tu se spominje jedan od problema s kojim se suočavaju jedinice
20 Teritorijalne obrane SAO Krajina. Naime, zbog mobilizacije koju vrši JNA nema se
21 dovoljno ljudstva. Ako pogledamo malo dalje, to je posljednji red, počinjem od
22 vrha sada: "Struktura Teritorijalne obrane i sistem rukovođenja i komandovanja
23 je ispočetka ovisio o sistemu veza policijskih jedinica i njihovom rukovođenju i

24

25

26

27

28

29

30

1 komandovanju. "

2 RiK je zapravo kratica na B/H/S-u za rukovođenje i komandovanje, to što
3 vidite na ekranu. To znači da se TO nije morala samo oslanjati na strukturu koju
4 je već formirala policija SAO Krajine, već i na njihovu opremu, dakle, jer se tu
5 spominje sistem veza. Postojanje takvog sistema znači, pak, da nije samo
6 komandant mogao izdavati naređenja svojim podređenima - da li se sad radilo o
7 Teritorijalnoj obrani ili policiji, nije bitno - nego da je taj komandant mogao
8 dobivati informacije i od podređenih jedinica, bez obzira da li se radilo o
9 policiji ili Teritorijalnoj obrani.

10 Htio bih da sada pogledamo 3. stranicu dokumenta. Molim da sada
11 pogledamo donju polovinu. Tu izvještaj spominje prisutnost sve većeg kriminala
12 na svim nivoima, zatim se govori o problemima na političkoj razini, bilo na
13 lokalnom planu i na nivou SAO Krajine. Prema autoru ovog izvještaja, politička
14 situacija kakva je vladala imala je negativan učinak na stanovništvo i
15 pripadnike Teritorijalne obrane.

16 Zadnje što želim spomenuti iz ovog paragrafa je komentar samog autora
17 koji kaže, a to je u posljednjoj rečenici u tom paragrafu: "Zbog toga što pravni
18 sistem ne funkcioniše postoji opravdani strah iz napred navedenog i od stvaranja
19 više političkih i privatnih paravojnih formacija."

20 Može se pretpostaviti da ovdje autor, zapravo, govori o nelegalnim
21 paravojnim formacijama.

22 G. BLACK: [simultani prijevod] Moliću da se ovaj dokument uvede u spis i
23 da mu se odredi broj.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument je uveden u spis, molim
2 broj.

3 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet broj 30.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

6 P: Gospodine Theunens, pređimo sada na sledeće. Vi ste nešto ranije u
7 iskazu rekli da su oružane snage SFRJ bile sastavljene od JNA i od TO. Da li je
8 SAO Krajina ikada definisala svoje oružane snage?

9 O: Da, SAO Krajina, a kasnije RSK, definisala je svoje oružane snage u
10 više navrata, i to je sve pomenuto u izveštaju.

11 P: Možete li pogledati, kao prvo, stranicu 87 izveštaja i zamoliti /kako
12 je prevedeno/ da se dokument koji je na spisku po 65ter označen brojem 105 stavi
13 na kompjuterske dokaze. Inače, to je stranica 107 u izveštaju na B/H/S-u.

14 P: Gospodine Theunens, mislim da ispred sebe imate taj dokument na
15 papiru, a najveći deo ovog dokumenta je i u samom izveštaju, i zamoliću Vas sada
16 da nam kažete šta je značajno u pogledu ove odluke.

17 O: Časni Sude, u kontekstu u kojem je izrađen ovaj izveštaj, članovi 1,
18 5 i 6 su najrelevantniji. U članu 1 se govori o nečemu o čemu sam ja već pričao
19 tokom današnjeg iskaza; tu se spominje da se zakon o odbrani Republike Srbije
20 primenjuje na teritoriji Srpske Autonomne Oblasti Krajina.

21 Zatim, u članu broj 5 ove odluke, to je na dnu stranice ako se ne varam,
22 stoji: "Utvrđuje se da u sastav oružanih snaga SAO Krajine ulaze dve komponente:
23 Teritorijalna odbrana i jedinice za posebne namene Ministarstva unutrašnjih
24
25
26
27
28
29
30

1 poslova Krajine."

2 I na kraju, član 6, to je na vrhu stranice, u kojemu se navodi:
3 "Predsednik Vlade Srpske Autonomne Oblasti Krajina po svom položaju je komandant
4 Teritorijalne odbrane, odnosno oružanih snaga Srpske Autonomne Oblasti Krajina."

5 Želeo bih da dodam nešto, ja nisam stručnjak za pravna pitanja, ali
6 mislim da je interesantno primetiti: dok u članu 5 se pominje Teritorijalna
7 odbrana kao jedna od komponenti oružanih snaga, da u članu 6 stoji da je
8 predsednik Vlade komandant samo Teritorijalne odbrane.

9 G. BLACK: [simultani prijevod] Zamolio bih da se dâ broj dokaznog
10 predmeta za ovaj dokument.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu.

12 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokaz broj 31.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

15 P: Gospodine Theunens, Vi ste pomenuli posebne jedinice Ministarstva
16 unutrašnjih poslova SAO Krajina. Moliću Vas da nam sada objasnite na šta se to
17 tačno odnosi.

18 O: Časni Sude, to se odnosi na jedinice policije, jedinice za posebne
19 namene - zapravo, da to drugačije kažem, izvinjavam se: u vojnom smislu za
20 jedinice posebne namene se uglavnom koristi termin "specijalne jedinice". Znači,
21 to su jedinice koje su visoko, vrlo dobro obučene i koje obavljaju komplikovane
22 operacije. To su vrlo mobilne, vrlo dobro opremljene jedinice i koje se koriste
23 u raznim situacijama, na primer za anti-teroristička dejstva, za oslobađanje

24

25

26

27

28

29

30

1 talaca i slično.

2 Ono što mi znamo je da je SAO Krajina 29. maja uspostavila jedinice
3 posebne namene Ministarstva unutrašnjih poslova, i to je u mom izveštaju
4 objašnjeno na početku stranice 90.

5 P: Izvinjavam se što Vas prekidam, ali možda bi bilo dobro da se pomene
6 da je to broj 78 na spisku 65ter, a ERN je 0214192 /u engleskom transkriptu:
7 "02141921"/. Dokument, odnosno odluka, od 29. maja.

8 Gospodine Theunens, vidite li taj dokument? Nastavite, molim Vas, sa
9 objašnjenjem.

10 O: Ovaj dokument, a to je odluka koju je potpisao predsednik Skupštine
11 SAO Krajina, navodi u svom članu broj 1 - molim Vas da spustite malo kadar kako
12 bismo videli - jedinice posebne namene Srpske Autonomne Oblasti Krajina,
13 Ministarstva unutrašnjih poslova, biće formirane, da će se zvati krajinska
14 policija i da će biti u nadležnosti ministra odbrane, što je veoma interesantno,
15 jer s jedne strane se spominje Ministarstvo unutrašnjih poslova, ali se u
16 pogledu podređenosti, znači komandnog lanca, pominje Ministarstvo odbrane.

17 U članu broj 2, koji je detaljno objašnjen na narednoj stranici, navode
18 se dužnosti te specijalne ili posebne jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova.

19 P: Hvala Vam, gospodine Theunens.

20 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se odredi broj za ovaj dokaz.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu.

22 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokaz broj 32.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala Vam puno.

2 P: Gospodine Theunens, možete li nam reći, ko je bio ministar
3 unutrašnjih poslova u SAO Krajini 1991. godine?

4 O: Najvećim delom godine je na tom položaju bio Milan Martić, znači, na
5 položaju ministra unutrašnjih poslova SAO Krajine, no, tokom izvesnog vremenskog
6 perioda, od 29. maja 1991. godine pa nadalje, a nisam u stanju utvrditi koji je
7 završni datum tog perioda, Milan Martić je takođe bio ministar odbrane entiteta
8 poznatog pod nazivom SAO Krajina.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hoćete reći da je bio u isto vreme na
10 dve dužnosti?

11 SVJEDOK: [simultani prijevod] Pa, na temelju dokumenata koje sam ja
12 video, stiče se utisak da je on bio na oba položaja. Ja sam rekao da ja nisam
13 uspeo da utvrdim kada se završava njegova dužnost na položaju ministra odbrane.
14 Ja sam video jedno naređenje nešto kasnije, a koje nije pomenuto u mom
15 izveštaju, a u kojem se kaže da je u novembru 1991. godine, gospodin Tarbuk
16 postavljen na položaj ministra odbrane, a radi se o kraju novembra 1991. godine.

17 G. BLACK: [simultani prijevod]

18 P: Gospodine Theunens, zamoliću Vas da pogledate par dokumenata koji će
19 nam pomoći da konkretnije ilustrujemo ove navode. Prvi dokument je dokument 45
20 sa spiska po pravilu 65ter, ERN verzija na B/H/S-u je 02172060. Moliću da se to
21 stavi na ekran.

22 Šta stoji u ovom dokumentu?

23 O: Ovo je naređenje kojim se Milan Martić postavlja na položaj Ministra
24 unutrašnjih poslova SAO Krajine, a potpisao ga je Milan Babić, predsednik
25 Izvršnog odbora. Datum dokumenta je 4. januar 1991. godine.

26

27

28

29

30

1 P: Ovde stoji "sekretar unutrašnjih poslova". Recite nam, kakva je veza
2 između ovog položaja i položaja ministra unutrašnjih poslova?

3 O: Časni Sude, koliko ja razumem stvari, sekretar unutrašnjih poslova i
4 njegov sekretarijat je isto što i ministar i ministarstvo, s tim da je u tom
5 periodu korišten naziv sekretar i sekretarijat, a u kasnijem periodu ministar i
6 ministarstvo.

7 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, molio bih da se ovaj dokument
8 uvrsti u spis kako bismo mogli da pređemo na naredni dokument.

9 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 33.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

11 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, Časni Sude. Moliću da pogledamo
12 dokument 31 sa spiska 65ter, čiji je ERN za verziju na B/H/S-u 02141944.

13 P: Gospodine Theunens, možete li nam objasniti o čemu se ovde radi,
14 kakov je ovo dokument?

15 O: Časni Sude, ovaj dokument je odluka koju je donela Skupština SAO
16 Krajine, a koju je potpisao njen predsjednik, u pogledu izbora gospodina Martića
17 na položaj ministra unutrašnjih poslova Srpske Autonomne Oblasti Krajina.

18 P: Koji datum nosi ovaj dokument?

19 O: Izvinjavam se, to je dokument od 27. juna 1991. godine.

20 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dâ broj ovom dokaznom
21 predmetu.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim broj.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet broj 34.

2 G. BLACK: [simultani prijevod] Usput budi rečeno, ja nekad tražim da se
3 odredi broj dokaznog predmeta, nekad kažem on da se uvrsti u spis, zapravo, i
4 jedno i drugo znače da od Vas tražim dozvolu da se dokument uvrsti u spis.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam što ste to pojasnili, svi
6 dokumenti koji su usvojeni dobili su i broj dokaznog predmeta. Dakle, možete
7 nastaviti.

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala Vam, časni Sude.

9 P: Naredni dokument koji bih Vas zamolio da pogledate je dokument 79 sa
10 spisak po pravilu 65ter, ERN je 02141844 za verziju na B/H/S-u.

11 O: Časni Sude, ja se izvinjavam što ne pratimo hronološki red ovih
12 dokumenata, jer ovaj dokument sada nosi datum 29. maj 1991., a tiče se onoga što
13 sam malopre spomenuo, odnosno imenovanja, od strane Skupštine SAO Krajine,
14 Milana Martića na položaj ministra odbrane SAO Krajine.

15 Dakle, imali smo malopre dokument o imenovanju iz meseca januara, zatim
16 imamo dokument imenovanja na položaj ministra unutrašnjih poslova iz juna
17 meseca, ako se ne varam, a ovaj dokument nosi datum 29. maj, i to bi moglo da
18 nas navede na pomisao da je Milan Martić bio na oba položaja, znači položaj
19 ministra odbrane i ministra unutrašnjih poslova, i dakle -

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Je li to znači da je on bio
2 postavljen za ministra odbrane 29. maja 1991., a za ministra unutrašnjih poslova
3 u junu 1991.? Mi ne znamo, zapravo, da li je on u trenutku kada je postavljen za
4 ministra unutrašnjih poslova u junu, da li je on u isto vreme razrešen svoje
5 dužnosti ministra odbrane.

6 SVJEDOK: [simultani prijevod] Da, u pravu ste, časni Sude. U vezi sa
7 ovim hteo bih da kažem da nosi datum 29. maj 1991. godine, a to je isti datum
8 koji smo malopre pomenuli, na koji su uspostavljene posebne jedinice
9 Ministarstva unutrašnjih poslova SAO Krajine, koje su bile podređene
10 Ministarstvu odbrane.

11 Dakle, sa analitičke tačke gledišta, u iskušenju smo da uspostavimo vezu
12 između ova dva dokumenta i da kažemo da, zato što je Milan Martić bio ministar
13 odbrane, da su jedinice, posebne jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova, zbog
14 toga bile podređene Ministarstvu odbrane. A u izveštaju sam ja objasnio da je
15 subordinacija posebnih jedinica promenjena, da se ona menjala i da je u avgustu
16 mesecu, da su one bile podređene Ministarstvu unutrašnjih poslova.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A je li došlo do ikakvih promena u
18 Ministarstvu odbrane u avgustu mesecu?

19 SVJEDOK: [simultani prijevod] Na temelju dokumenata koje sam ja video
20 nije bilo promena, ali možda postoje neki dokumenti kojima mi ne raspolažemo.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Moliću da se ovaj dokument uvrsti u spis.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvrsti i da mu
3 se odredi broj.

4 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet broj 35.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

7 P: Moliću da sada pogledamo još jedan dokument. Njegov broj je 2051 po
8 65ter, a ERN je 03639723 do 9742 za verziju na B/H/S-u.

9 Gospodine, ako vidite ovaj dokument, moliću Vas da nam kažete da li se
10 ovaj dokument bavi dužnostima i obavezama ministara unutrašnjih poslova i
11 odbrane.

12 O: Da, o tim se dužnostima govori u ovom dokumentu. Mora se uzeti u
13 obzir da ovaj dokument nosi datum 2. decembar 1991. godine, što je poprilično
14 kasno, imajući u vidu događaje relevantne za ovaj izveštaj.

15 P: Koji delovi ovog dokumenta su relevantni za nas?

16 O: Časni Sude, za potrebe ovog izveštaja želeo bih da Vam skrenem pažnju
17 na član broj 9, u kojem se pobrajaju dužnosti i obaveze ministra odbrane. Ponovo
18 naglašavam da je datum decembar 1991., što je dosta kasno, i pod naslovom broj
19 5, gde se govori o Teritorijalnoj odbrani, stoji član 31, a i članovi koji
20 slede, znači 32, 33 i 35, u kojima se govori o pitanjima vezanim za
21 Teritorijalnu odbranu i za komandu Teritorijalne odbrane.

22 G. BLACK: [simultani prijevod] Moliću da ovaj dokument bude uvršten u
23
24
25
26
27
28
29
30

1 spis i da mu se dâ broj dokaznog predmeta.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To je učinjeno, a molim da mu se
3 odredi i broj.

4 TAJNIK: [simultani prijevod] Dokazni predmet 36.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

6 G. BLACK: [simultani prijevod]

7 P: Gospodine Theunens, Vi ste nam pokazali i pogledali smo nekoliko
8 dokumenata u kojima se govori o tome da je gospodin Martić bio na položaju
9 ministra unutrašnjih poslova i ministra odbrane. Da li je on unutar Vlade SAO
10 Krajine bio na nekim drugim položajima, na još nekim položajima, u toku 1991.
11 godine?

12 O: Časni Sude, unutar Vlade, a na temelju dokumenata koje sam video,
13 gospodin Martić nije bio ni na kojem drugom položaju, no, doneta je odluka 8.
14 avgusta 1991. godine - a nju je doneo Milan Babić, o njoj se govori na stranici
15 91 izveštaja - na temelju koje se Milan Martić imenuje za zamenika komandanta
16 Teritorijalne odbrane SAO Krajina. Ova odluka je pomenuta u dokumentu 112 spiska
17 po pravilu 65ter.

18 P: Hvala Vam, gospodine Theunens. Vi ste me preduhitrili i postavili ste
19 pitanje koje sam ja imao nameru da postavim.

20 G. BLACK: [simultani prijevod] Možda nije potrebno da se sada ovo
21 prikaže na kompjuterskim dokazima, zato što smo već o njemu govorili. Moliću
22 samo da se uvrsti u spis i da mu se odredi broj dokaznog predmeta.

23 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet broj 37, časni
24 Sude.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

26

27

28

29

30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

2 P: Gospodine Theunens, Pretresno veće Vam je postavilo pitanje koje
3 zapravo ima isti smisao kao ovo što želim da ga postavim, ali kako bi sve bilo
4 jasno, to ću ipak učiniti. Videli smo da se na jednom mestu kaže da su posebne
5 jedinice podređene Ministarstvu odbrane, a također smo videli da se pominje i
6 Ministarstvo unutrašnjih poslova. Na temelju Vaših analiza, možete li nam reći
7 ko je komandovao posebnim jedinicama policije?

8 O: Časni Sude, moj izveštaj se usredsredio na Teritorijalnu odbranu, a
9 ja se nisam bavio policijom kao takvom. Međutim, naišao sam na dokumente u
10 kojima se govori o problemima, pitanjima vezanim za policiju i iz tih dokumenata
11 - osim u pogledu jednog u kojem se kaže da su te jedinice podređene Ministarstvu
12 odbrane - iz svih ostalih se može zaključiti da su posebne jedinice policije
13 bile podređene Ministarstvu unutrašnjih poslova, odnosno Milanu Martiću. No,
14 koliko ja znam, jedan drugi svedok će o tome detaljnije govoriti.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Posebne jedinice policije bile su,
16 kako Vi kažete, podređene Ministarstvu unutrašnjih poslova. Da li su one poznate
17 i po nekom drugom nazivu?

18 SVJEDOK: [simultani prijevod] Pa, ponekada ćete videti naziv
19 "Martićevci", "Martićeva policija", "Krajinska policija", to sve u onim izvorima
20 javne prirode, no ja bih Vas, časni Sude, zamolio da u tom pogledu se oslonite
21 na svedočenje drugog svedoka, jer to izlazi iz mog delokruga.

22 A želeo bih nešto da dodam, možda sam se loše izrazio kada sam govorio o
23 subordinaciji posebnih jedinica policije. Tokom izvesnog perioda one su, dakle,

24

25

26

27

28

29

30

1 bile podređene Ministarstvu odbrane, a to je bilo u periodu kada je gospodin
2 Martić bio Ministar odbrane, a kasnije, u avgustu, one su postale podređene
3 Ministarstvu unutrašnjih poslova.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Recite nam, na kojem je položaju
5 gospodin Martić bio u avgustu 1991. - ministar odbrane, unutrašnjih poslova ili
6 i jednog i drugog?

7 SVJEDOK: [simultani prijevod] Pa, sigurno je bio na položaju ministra
8 unutrašnjih poslova, ali za položaj ministra odbrane nisam siguran. Pretpostavio
9 bih da jeste, ali s obzirom da nisam siguran radije se ne bih upuštao u to da na
10 ovo pitanje odgovorim.

11 G. BLACK: [simultani prijevod]

12 P: Gospodine Theunens, recite nam, ko je bio, na kraju krajeva,
13 glavnokomandujući oružanih snaga SAO Krajine, na temelju Vaše analize?

14 O: Na temelju dokumenata o kojima smo do sada govorili to bi bio
15 predsjednik Vlade SAO Krajine, tj. Milan Babić.

16 P: Nisam siguran da to znate, ali ako znate recite nam, u kojem je
17 periodu on bio na položaju predsjednika SAO Krajine? Kada je Milan Babić bio
18 predsjednik SAO Krajine?

19 O: Pa, on je bio predsjednik, ako se gleda 1991. godina, on je bio
20 sekretar Vlade na početku i posle toga je bio premijer. Dakle on je na tom
21 položaju ostao sve do početka 1992. godine.

22 P: U redu. Postaviću Vam sada nekoliko pitanja u pogledu odnosa koji je
23
24
25
26
27
28
29
30

1 postojao između optuženog Milana Martića i Milana Babića. Kao prvo, biste li nam
2 mogli objasniti kakva je situacija, kakav je odnos vladao između njih dvojice na
3 *de jure* planu?

4 O: Časni Sude, ja se nisam upuštao u političku analizu ovog pitanja, no,
5 na temelju dokumenata koje sam pregledao - a mora se reći da su ti dokumenti
6 prilično jasni - znači, Milan Babić je predsjednik Vlade, dakle, on je komandant,
7 odnosno vrhovni komandant oružanih snaga, što znači da oružane snage, koje se
8 sastoje od Teritorijalne odbrane i od policije, da su njemu odgovorne.

9 Sad, govorili smo o onoj odluci od 1. avgusta, o sastavu oružanih snaga,
10 gde se navodi da je predsjednik Vlade komandant Teritorijalne odbrane, odnosno
11 oružanih snaga, a da se u isto vreme ne spominje ona druga komponenta oružanih
12 snaga. Ja, naravno, nisam u situaciji da iz tog izvodim bilo kakve zaključke.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A definicija oružanih snaga ni u
14 jednom trenutku u tom periodu nije bila data?

15 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, bilo je puno definicija,
16 zapravo, ali one nisu koherentne. Pogledajte kakva je situacija vladala u
17 avgustu. U avgustu, u septembru mesecu, odluke su donošene svakodnevno, ako neko
18 želi da nametne svoj autoritet, tj. osoba koja izdaje ove odluke ili naređenja.
19 Dakle, ja ove odluke, sa vojnog stajališta, ne nalazim koherentnim zato što su u
20 jednom trenutku oružane snage definisane kao snage sastavljene od Teritorijalne
21 odbrane i posebnih jedinica policije Ministarstva unutrašnjih poslova. I u tom

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 su trenutku, 29. maja, podređene Ministarstvu odbrane, a 1. avgusta je donesena
2 odluka u kojoj se jasno kaže da je predsednik Vlade, tj. Babić, taj koji
3 komanduje oružanim snagama, ali se pominje samo TO, znači Teritorijalna odbrana.
4 Da li se radi jednostavno o omašci ili se stvarno radi samo o Teritorijalnoj
5 odbrani, ja to ne znam. Osoba koja bi Vam to najbolje mogla reći je Milan Babić.

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ja ću pokazati još nekoliko
7 dokumenata koji će nam možda pomoći da razjasnimo ova pitanja, a možda je bolje
8 da odemo pre toga na pauzu.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, ali pre toga želeo bih da
10 zamolim, ako je to uopšte moguće, da nam u neko doba tokom Vašeg svedočenja
11 napravite jedan prikaz u kojem će se videti periodi, odnosno, karta na kojoj će
12 se videti na osnovu informacija kojima Vi raspolazete, u kojem je vremenskom
13 periodu gospodin Martić bio na kojem položaju. Naravno, ako to nije moguće, samo
14 recite.

15 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ne, ne, to je moguće, svakako je moguće.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, ne morate Vi nama ništa da
17 kažete: on je bio na dva položaja ili nije. Vi nama samo dajte datume, a mi ćemo
18 sami izvoditi zaključke.

19 SVJEDOK: [simultani prijevod] Naravno, hvala Vam, Časni Sude.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam puno. Čini mi se da ste Vi
21 rekli da je ovo pogodan momenat za pauzu. To ćemo i učiniti, i počecemo ponovo
22 sa radom u šest sati.

23 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

24

25

26

27

28

29

30

1 ... Početak pauze u 17.30h
2 ... Sjednica nastavljena u 18.01h
3 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Izvolite sjesti.
4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Black.
5 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.
6 P: Prije nego što nastavimo, želim samo reći da smo jako dobro usporili
7 tokom prethodnog zasjedanja. Ja ću se truditi da radim kao i Vi i da onda
8 ostanemo raditi ovim tempom.
9 Dakle, prije pauze ste govorili o *de jure* situaciji i odnosu između
10 gospodina Martića i gospodina Babića. Ja ću Vam sada pokazati nekoliko
11 dokumenata i zamoliću Vas da se fokusirate ne *de facto* odnose između te dvojice
12 ljudi.
13 Za sve koji to prate iz izvještaja, to je u izvještaju 96. do 99.
14 strana. Žao mi je što ne znam na kojim je to stranicama na B/H/S-u.
15 Prvi dokument nosi broj 65ter 109, ERN 02076701 u verziji na B/H/S-u.
16 Molim da se to stavi na ekran.
17 Gospodine Theunens, to je izvještaj od 6. augusta 1991. Zamolit ću da iz
18 ovog dokumenta, kao i iz dokumenata koji budu slijedili, da prvo pogledate
19 dokumente i kažete o čemu se radi. Objasnite zbog čega je određeni dokument
20 važan za naš predmet.
21 O: Časni Sude, riječ je o jednom izvještaju koji uključuje i naređenje
22 Milana Martića. To naređenje se može pronaći na dnu prve stranice i tu stoji da:
23 "...zbog posjete potpredsjednika SFRJ, Branka Kostića, i mirovne delegacije, da je
24
25
26
27
28
29
30

1 Milan Martić izdao naređenje za prekid vatre..."

2 Na 2. stranici imamo informaciju o operativnoj situaciji što u ovom
3 trenutku nije od prevashodnog interesa.

4 Želio bih, također, na 1. stranici skrenuti Vašu pažnju na one kojima je
5 ovaj dokument upućen. Tamo gdje kaže: "Podijeliti vrhovnom komandantu
6 Teritorijalne obrane SAO Krajina", čovjek bi pretpostavio da se tu radi o Milanu
7 Babiću, dakle, o dokumentima koji opisuju *de jure* situaciju.

8 Zatim, "Sekretaru SUP-a SAO Krajina", to je Milan Martić.

9 "ODB", tu Vam ne mogu dati ime.

10 "Komandantu TO", ni za to ne mogu reći ime čovjeka, a sljedeće je osoba
11 poznata kao Frenki. Na temelju drugih dokumenata koji su također uključeni u
12 izvještaj radi se o Franku Simatoviću - to je njegov nadimak - koji je također
13 optužen od strane Međunarodnog suda, i koji je u vrijeme ovih događaja bio
14 visoki funkcioner u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije. Važno je
15 napomenuti da je ministar unutrašnjih poslova Republike Srbije jedan od onih
16 koji su primili ovaj izvještaj o operativnim informacijama vezanim za stanje u
17 SAO Krajina.

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj broj uvrsti u spis i da
19 mu se dodijeli broj predmeta.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se to uradi.

21 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 38.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Zamolit ću samo da meni razjasnite, gospodine Theunens, Vi ste rekli da
2 bi bilo korisno napomenuti da je među onima kojima je upućen ovaj dokument -
3 tko?

4 SVJEDOK: [simultani prijevod] Osoba koja se ovdje spominje, koja se,
5 dakle, zove Frenki, koja ima nadimak Frenki, a koja je u to vrijeme bila visoki
6 funkcioner u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije. A u vojnom
7 kontekstu se izvještaji o operativnim pitanjima samo šalju osobama kojima se oni
8 moraju slati kako bi oni mogli procijeniti te podatke kod donošenja odluka ili
9 zbog neke druge namjene.

10 G. BLACK: [simultani prijevod] Ako nemamo Više pitanja od strane Vijeća,
11 možda bismo mogli da se 65ter dokument s brojem 1941, koji nosi ERN broj
12 02806536 do 6537, predoči u elektronskom obliku.

13 P: Gospodine Theunens, šta je ovaj dokument i koje je njegovo značenje?

14 O: Časni Sude, ovo je sličan dokument onome o kojem smo maloprije
15 razgovarali. Dok se u prethodnom dokumentu bavilo periodom 5. i 6. avgusta, ovaj
16 izvještaj koji sada gledamo bavi se situacijom od 18. i 19. jula 1991. godine.

17 Milan Martić je opet jedna od osoba kojoj je dokument upućen, sekretar
18 dakle, SUP-a, dakle Ministarstva unutrašnjih poslova, to je Milan Martić, i opet
19 se identificira Frenki, po nadimku, dakle.

20 I izvještaj se bavi operativnim razvojem događaja, i to i u Ministarstvu
21 unutrašnjih poslova, kao i Teritorijalnoj obrani, mada je fokus na
22 Teritorijalnoj obrani.

23 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se uvrsti u spis.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvrštava u spis i molim
2 da mu se dodijeli broj.

3 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 39, Časni Sude.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

6 P: Zamolit ću sada da svjedok pogleda dokument koji nosi 65ter broj 144,
7 ERN broj na B/H/S-u je 10175267 /u engleskom transkriptu: "01075267"/ do 5268 /u
8 engleskom transkriptu: "5768"/.

9 O: Kao što možete vidjeti iz zaglavlja, ovo je dokument Glavnog štaba TO
10 SAO Krajine, jednostavnije rečeno - komande TO SAO Krajine, od 17.09.1991.
11 Upućen je vrhovnom komandantu OSSAOK - to su dakle civilni organi - komandi
12 OSSAOK i načelniku TO SAOK, i ODB-u. Najvažniji aspekt ovog dokumenta može se
13 naći, prema dnu da pogledamo, tamo gdje piše: "U 17.50 časova sekretar Milan
14 Martić je izdao sledeću naredbu."

15 Iza toga slijede četiri stavke koje se tiču snaga ili elemenata, tj.
16 komponenti TO. Drugim riječima, Milan Martić, sekretar unutrašnjih poslova SAO
17 Krajina, mogao je izdavati naređenja snagama TO SAO Krajine.

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dodijeli broj i da se
19 dokument uvrsti u spis.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Uvrštava se u spis, molim broj.

21 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni broj 40.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

2 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, Časni Sude.

3 P: Sljedeći dokument nosi 65ter broj 211, a ERN broj na B/H/S-u je
4 02077593 do 7602.

5 Gospodine Theunens, molim Vas, recite nam što je ovaj dokument, kakav je
6 njegov značaj?

7 O: Časni Sude, ovaj dokument, u njemu se opisuje ili on uključuje niz
8 zahtjeva za municiju i drugu vojnu opremu, i iz dokumenta kao što možete
9 vidjeti, to je potrebno za razne jedinice TO. Počinje se sa TO Knina, ali se
10 spominju i druge jedinice Teritorijalne obrane SAO Krajina.

11 Na posljednjoj stranici... zamolit ću da sada pogledamo posljednju
12 stranicu. Zapravo, molim Vas da vratite još dvije stranice nazad, one koje
13 završavaju brojem 9264.

14 U prevodu na engleski naravno nema potpisa, ali u verziji na B/H/S-u, na
15 strani 0277601 /u engleskom transkriptu: "02077601"/ vidimo potpis Milana
16 Martića. On tu potpisuje u svojstvu ministra.

17 Zamolit ću da se sada vratimo na prvu stranicu tog dokumenta. Tu vidimo
18 kome je ovaj dokument upućen, Ministarstvu obrane Republike Srbije, konkretno
19 Tomislavu Simoviću, koji je u to vrijeme bio ministar obrane.

20 Činjenica da se spominje ime, vojno gledano, to znači da je važan
21 dokument, jer inače bi bilo dovoljno samo poslati to Ministarstvu obrane.

22 P: Šta nam to govori o *de facto* ovlastima gospodina Martića?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Dokument pokazuje - mi znamo sa sigurnošću, dakle, da je on ministar
2 unutrašnjih poslova, možda još uvijek ministar obrane, možda je još uvijek i
3 zamjenik komandanta TO - ali ovaj dokument pokazuje da on može slati zahtjeve
4 Republici Srbiji i tražiti značajnije količine vojne opreme. Nije potrebno da
5 pregledamo cijeli dokument, dovoljno je pogledati na prvu stranicu, kada se vidi
6 šta se traži za TO Knin. Vidimo, recimo pod točkom 8, da se traži 630.000 metaka
7 8,9 mm. Nešto kasnije, u redu 5, vidimo da traži milijun metaka određenog
8 kalibra.

9 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dodijeli broj dokumentu i da
10 se uvrsti u spis.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Učinimo to.

12 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 41.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

15 P: Sljedeći dokument koji se bavi istom temom nosi 65ter broj 166, a ERN
16 B/H/S verzije je 02077929.

17 Gospodine Theunens, recite nam nešto o ovom dokumentu.

18 O: Časni Sude, ovaj dokument, to je naređenje ili odluka Milana Babića
19 koju je potpisao kao predsjednik Vlade, i tu se govori o jednom pitanju o kojem
20 je Vijeće već ranije postavilo pitanje, naime, odnosu između policije i
21 Teritorijalne obrane tokom operacija. Dokument je od 9. oktobra 1991.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 U njemu Milan Babić navodi da, u planiranju i izvršavanju borbenih
2 zadataka, sve jedinice milicije na području Srpske Autonomne Oblasti Krajina se
3 podčinjavaju nadležnom starješini Teritorijalne obrane.

4 Na dnu naređenja se vidi da se Milan Babić poziva na član Zakona o
5 opštenarodnoj obrani SFRJ, a to je onaj član o kojem sam govorio u početku svog
6 izvještaja.

7 P: Šta nam to govori o odnosu između Milana Babića i Milana Martića?

8 O: Najmanje, pokazuje da je Milan Babić pokušao da učini da policija
9 bude počinjena Teritorijalnoj obrani. E sad, da li je on taj koji je trebao
10 izdati to naređenje, jer ja bih očekivao da Ministarstvo unutrašnjih poslova to
11 treba napraviti, dakle Milan Martić. To je naravno, dakle, neriješena stvar, ali
12 se u svakom slučaju ukazuje na to da je Milan Babić pokušao da ostvari autoritet
13 i da ima ovlasti i nad policijom.

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dodijeli broj i da se uvrsti
15 u spis.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument je uvršten u spis, molim da
17 se dodijeli broj.

18 TAJNIK: [simultani prijevod] To je dokazni broj 42.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

20 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

21 P: Sljedeći dokument nosi 65ter broj 1256, a B/H/S ERN broj je 02011636.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Gospodine Theunens, recite nešto o ovom dokumentu.

2 O: Ovaj dokument je uputio komandant 2. ličke brigade, pukovnik Petar
3 Trbović, koji u prvom dijelu dokumenta spominje da je zajedno sa grupom oficira
4 bio poslan od strane Saveznog sekretarijata za narodnu obranu. Ta 2. lička
5 brigada bi mogla biti bilo jedinica TO ili JNA. Kad kažem TO, mislim na TO SAO
6 Krajine.

7 Riječ je o zahtjevu upućenom Milanu Martiću, o kojem se govori kao o
8 "drugom Martiću", i traži se od njega da iskoristi svoj utjecaj kako bi uklonio
9 izvjesnu grupu na čelu sa Predragom Baklajićem /u engleskom transkriptu:
10 "Bakalić"/, jer se ta grupa nije ponašala, nije postupala u okviru očekivanih i
11 potrebnih kriterija za vrijeme jedne operacije.

12 Želio bih također skrenuti Vašu pažnju na treći paragraf, gdje se
13 spominje da je Predrag Baklajić kapetan koji je komandant jedne grupe specijalno
14 obučениh osoba koji su bili na obuci u Golubiću, a ja sam već spomenuo taj
15 Golubić. To je centar za obuku, prema dokumentima radi se o mjestu gdje su,
16 dakle, bili obučavani pripadnici i budući pripadnici jedinice za posebne namjene
17 policije SAO Krajine, i to obučavani uz pomoć izvjesnog Kapetana Dragana,
18 Dragana Vasiljkovića, kao i funkcionera Ministarstva unutrašnjih poslova
19 Republike Srbije. O Predragu Baklajiću će kasnije govoriti svjedok koji se bavi
20 policijom.

21 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvrsti u spis i da
22 mu se dodijeli broj.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se to uradi.

24

25

26

27

28

29

30

1 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 43, Časni Sude.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

4 P: A zadnji dokument vezan za ovu temu nosi 65ter broj 1217, B/H/S ERN
5 broj je 02170999. Ja se izvinjavam, gospodine Theunens, ali ja sam ga malo
6 izvadio iz kronološkog reda, kada se pojavi na ekranu molim da nam
7 prokomentirate koji je značaj tog dokumenta.

8 O: Časni Sude, ovo je obavještajni izvještaj koji je sastavila Služba
9 državne bezbednosti SAO Krajine. Riječ je o dokumentu još od 11. juna 1991.,
10 dakle rano iz tog perioda, a navodi se niz pitanja u kojem se, ja to tako
11 nazivam, radi o borbi oko vlasti između gospodina Martića i gospodina Babića. U
12 mom izvještaju to počinje na strani 95 u verziji na engleskom.

13 Na početku dokumenta se govori o "političkom kompleksu", dakle govori se
14 o neslaganju između Babića i Martića oko imenovanja novih ministara SAO Krajine,
15 posebno ministra unutrašnjih poslova.

16 Nadalje, kada gledamo "vojni kompleks" - tako je barem prevedeno - to je
17 malo niže na stranici, tu stoji da su posebne snage SAO Krajine u Grahovu i
18 Drvaru pokazale kakva im je sila. Tu se dalje govori o Matićevoj, ali možda se
19 se misli na Martića, preuranjenoj improvizaciji. U originalu se jasno govori o
20 Martiću, a ne o Matiću. A i iz sadržaja je moguće zaključiti da se ne radi samo
21 o borbi za vlast između Martića i Babića, nego da je Martić osoba koja ima

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 određene ovlasti u odnosu na posebne snage SAO Krajine.

2 Na sljedećoj strani, dakle, se pod 3.točkom govori o Kninskom korpusu
3 koji je također imao ime 9. korpus, kaže se da im je omogućio, a pritom se
4 vjerojatno misli na Teritorijalnu obranu SAO Krajine, da preuzme određenu
5 količinu teškog naoružanja iz njihovih skladišta. Dakle, radi se o podršci koju
6 je JNA dala SAO Krajini i njihovom TO.

7 P: Da Vas prekinem samo na trenutak, tu se govori o oružju koje je
8 izvorno bilo namijenjeno za TO, a Vi kažete da se "nama" omogućilo. Vi ste rekli
9 da se tu mislilo na Teritorijalnu obranu, nisam shvatio o čemu se radi.

10 O: Meni je jasno da se ovdje ove stvari ipak mogu različito tumačiti. Ja
11 pretpostavljam... postoje dvije mogućnosti, zapravo. Po prirodi naoružanja,
12 pretpostavljam da se radi o naoružanju TO-a Republike Hrvatske. Znamo da je to
13 bilo zaplijenjeno u maju 1990. godine i da je onda predano TO-u SAO Krajine.
14 Također znamo da su snage posebne policije imale na raspolaganju vojnu opremu.
15 Ja se policijom nisam detaljno bavio i slažem se da postoje mjesta za tumačenja,
16 ali moglo bi biti da je riječ o tome da se tu misli na policijske jedinice ili
17 jedinice specijalne policije SAO Krajina.

18 P: Kada ste govorili o ovom dokumentu rekli ste da je to dokument Službe
19 državne bezbjednosti - koje? U kojem je ona ministarstvu?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ona je podređena Ministarstvu unutrašnjih poslova. Stručnjak za
2 policiju će govoriti o tome detaljnije.

3 P: Samo da razjasnimo, dokument je, dakle, sastavio neko ko je bio dio
4 Ministarstva unutrašnjih poslova.

5 O: To je tačno.

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokumentu dodijeli broj i da
7 se uvrsti.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Učinimo to.

9 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 44.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

11 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

12 P: Gospodine Theunens, mi smo razgovarali o civilnim vlastima i kakav su
13 oni imali utjecaj i kontrolu nad Teritorijalnom obranom. Sada bih želio da se
14 malo prebacimo na vojne komande i kakav su oni imali utjecaj i kontrolu nad TO.
15 Dakle, time ste se počeli baviti na strani 102 Vašeg izvještaja, u verziji na
16 B/H/S-u to je strana 122.

17 O: Da, časni Sude, u ovom dijelu gdje se radi o vojnom rukovođenju i
18 komandovanju se razgovara o dva važna sektora. Jedan je štab TO SAO Krajine, a
19 drugi je rukovođenje i komandovanje tokom operacija.

20 P: Da se pozabavimo time jedan po jedan. Ukratko, molim Vas, recite što
21 se može reći o štabu TO SAO Krajina?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Milan Babić - to možemo vidjeti na vrhu strane 103 - je 30. septembra
2 imenovao jednog oficira JNA, Iliju Đujića, na mjesto komandanta TO SAO Krajine.
3 Đujić je razriješen dužnosti 28. novembra 1991. i zamijenjen je pukovnikom
4 Radoslavom Maksićem, također oficirrom JNA.

5 Zaključak, 10. oktobra Milan Babić šalje izvještaj o stanju TO SAO
6 Krajina u kojem potvrđuje da je taj štab formiran, i to ga šalje načelniku štaba
7 oružanih snaga, generalu Blagoju Adžiću.

8 P: Da li se tu nešto traži ili zahtjeva, u tom izvještaju, da li
9 predsjednik Babić nešto traži?

10 O: Morao bih da pogledam dokument da bih Vam na to odgovorio, jer to
11 nisam citirao u izveštaju. Ja sam u izveštaju napisao da on traži pomoć, ali
12 nisam precizno naveo o kakvoj se pomoći radilo.

13 P: To je u redu. Usredsredimo se sada na ovaj drugi element koji ste
14 pomenuli, a to je "Rukovođenje i komandovanje u toku operacija". Kao prvo,
15 zamolio bih Vas da nam ukratko kažete kakva je bila organizacija u pogledu
16 rukovođenja i komandovanja između JNA i srpske TO, tokom operacija 1991. i 1992.
17 godine.

18 O: Časni Sude, na temelju dokumenata koja sam pregledao, komandni odnos
19 je bio takav da su ulagani naponi da se primene načela komandovanja i
20 rukovođenja na temelju dokumenata koje sam ja video. To znači, Teritorijalna
21 odbrana SAO Krajine, odnosno jedinice koje su učestvovala u operacijama zajedno
22 sa JNA su bile podređene oficirima JNA. U nekim područjima su formirane

23
24
25
26
27
28
29
30

1 operativne i taktičke grupe, a u nekima nisu. Pored toga, postoje i podaci o
2 tome da su policijske jedinice SAO Krajine bile podređene jedinicama JNA u
3 određenim područjima.

4 P: Hvala Vam. Pređimo na stranicu 106, odnosno između 106 i 112 Vašeg
5 izveštaja, a to su 127 do 133 izveštaja na B/H/S-u. Vi ste tu dali izvestan broj
6 primera, u pogledu objedinjavanja komande JNA i lokalnih srpskih snaga u
7 relevantnim područjima.

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ako Vam pomaže da ovo
9 pratite, možete na stranici 104 videti kartu, to je na stranici 125 ovih kopija
10 u boji koje sam podelio. To će Vam možda pomoći da se snađete.

11 P: Gospodine, moliću Vas, sada kada Vam budem pokazao sledeće dokumente,
12 da nam za svaki dokument kažete ko je njegov autor, da nam kažete datume, itd.

13 Dakle, prvi dokument je dokument 699 sa spiska 65ter. ERN je 0084771 /u
14 engleskom transkriptu: "00847711"/ do 7761. Za verziju na B/H/S-u radi se o
15 podužem dokumentu, a relevantni pasus nalazi se na stranici 00913548 na
16 engleskom i 008477505 /u engleskom transkriptu: "00847750 -- 50"/ na B/H/S-u.

17 Možda bi bilo dobro, dok smo ovde još na prvoj stranici, da nam gospodin
18 Theunens kaže o kakvom se ovo dokumentu radi.

19 O: Časni Sude, kao što se vidi iz naslova, ovo je zapisnik sa 16.
20 zasedanja Skupštine srpskog naroda Bosne i Hercegovine, održane 12. maja 1992.
21 godine u Banja Luci. Ova Skupština je deo samoprolašene Srpske Republike Bosne
22 i Hercegovine koja će kasnije postati Republika Srpska. U ovom dokumentu se,
23
24
25
26
27
28
29
30

1 zapravo, taj dokument je zapisnik sa sednica skupštine.

2 Ono što nas interesuje nalazi se na stranici koju je pomenuo gospodin
3 Black. To je stranica, dakle, 009135848 /u engleskom transkriptu: "00913548"/.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Koja je to stranica na normalnom
5 jeziku?

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, mislim da se u ovoj
7 elektronskoj verziji i vidi dobra verzija, odgovarajuća verzija, samo nam treba
8 ERN da je to dobra stranica.

9 SVJEDOK: [simultani prijevod] Jeste, to je dobra stranica, ali nam treba
10 dno stranice. Dakle, to je 48. stranica dokumenta.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Ja sam malopre pregledao
12 verziju ovog dokumenta na papiru.

13 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ovo je odlomak govora koji je održao
14 general Ratko Mladić na zasedanju Skupštine. Dok je bio pukovnik, on je bio šef
15 štaba 9. korpusa JNA u Kninu, i onda je početkom 1992. godine prebačen u Bosnu i
16 Hercegovinu, gde je u maju 1992. godine preuzeo komandu samoproglashene Vojske
17 Republike Srpske, odnosno oružanih snaga bosanskih Srba.

18 U ovom delu govora Mladić se direktno obraća Milanu Martiću, koji se
19 nalazi među prisutnima, i govori o situaciji u Kijevu. Kijevo je omanji gradić
20 koji se nalazi jugoistočno od Knina. Njega su zauzele JNA i snage Ministarstva
21 unutrašnjih poslova SAO Krajine, 26. avgusta 1991. godine.

22 U ovom odlomku Ratko Mladić objašnjava kako je to bilo urađeno i on
23 Martiću kaže: "Ja mu kažem, daj mi 40 milicionera, i oni su mi dati." I zapravo
24 najvažniji aspekt svega ovoga je rečenica koja prethodi, i tu Mladić kaže:

25

26

27

28

29

30

1 "Kninski korpus je imao uspeha radi toga što su u zoni korpusa" - dakle, 9.
2 korpusa - "bile i snage JNA i Teritorijalne odbrane i Martićeve policije."

3 Hteo bih samo da kažem par stvari o Kijevu. Ako pogledate kartu koja se
4 nalazi na stranici 104, videćete da teritorija SAO Krajine nije označena kao
5 takva na ovoj karti. Važno je znati da u junu 1991., u vreme ovih zbivanja, ne
6 postoji još uvek teritorijalni integritet SAO Krajine i sastav stanovništva još
7 uvek nije homogen. Dakle, postoje na ovoj teritoriji sela gde žive nesrbi, na
8 primer Slunj koji ćete naći na ovoj karti ispod reči Kordun. Slunj se nalazi u
9 Lici. Na temelju popisa iz 1991., a koji možete videti u atlasu, u njemu živi
10 apsolutna većina Hrvata, hrvatska većina. U drugim opštinama postoje znatne
11 manjine, značajne manjine nesrpske, u onim opštinama za koje se tvrdilo da su
12 deo SAO Krajina.

13 A razlog zbog kojega je Kijevo bilo zauzeto, na temelju upozorenja koje
14 je Milan Martić poslao hrvatskoj policiji u Splitu, a to upozorenje je pomenuto
15 na stranici 106 izveštaja, citiraću. U mom izveštaju se to pominje samo na
16 stranici 106, dakle tu Martić kaže: "Mi nećemo dozvoliti vašim policijskim
17 postajama, postajama ustaške i fašističke policije takozvane mlade hrvatske
18 demokratije, da opstanu bilo gde u SAO Krajini."

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, pre nego što uklonimo ovaj
2 dokument, želeo bih da zatražim da se dâ broj za dokument 699 sa spiska 65ter.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinjavam se, dokument se uvrštava i
4 dobiće dokazni broj.

5 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti 45.

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

7 P: U narednom dokumentu koji je 2054 sa spiska 65ter, a ERN za verziju
8 na B/H/S-u mu je 04143802.

9 O: Časni Sude, radi se o naređenju koji je izdao komandant 21.
10 motorizovane brigade JNA iz sastava 9. korpusa, pukovnik Borislav Đukić, nosi
11 datum 9. oktobar 1991. godine. Zapravo, ispravljam se, ne radi se o naređenju
12 već o borbenom izveštaju. Počinje sa informacijama koje se tiču najnovijeg
13 razvoja događaja u pogledu operacija.

14 Ono što nas ovde interesuje se nalazi na vrhu druge stranice dokumenta,
15 gde pukovnik Borislav Đukić upućuje niz zahteva. Kaže se da se traži zajedničko
16 planiranje aktivnosti u pravcu Škradin i predlaže koordinirano dejstvo sa
17 jedinicama Teritorijalne odbrane SAO Krajine i jedinicama SUP-a Krajina.

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Molimo da se ovom dokumentu odredi broj i
19 da se uvrsti u spis.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Uvrštava se u spis, molim broj.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 46.
2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Puno Vam hvala.
3 G. BLACK: [simultani prijevod]
4 P: Naredni dokument je broj 2055 sa spiska 65ter. Njegov ERN
5 evidencijski broj za verziju na B/H/S-u je 041438250 /u engleskom transkriptu:
6 "04143825"/. To je takođe dokument koji je sačinio pukovnik Borislav Đukić.
7 Gospodine Theunens, možete li nam nešto reći o ovom dokumentu?
8 O: Biću vrlo kratak, paragraf koji nas interesuje je drugi paragraf,
9 koji počinje na 2. stranici. To je, znači, paragraf broj 2. Ako zumirate ovde
10 gde piše "predlog", predlog pukovnika Đukića, videćete da se njegov predlog tiče
11 mobilizacije snaga TO SAO Krajine i on takođe pominje tenkovski vod T-34,
12 prepotčinjen 1. brigadi TO. Dakle, ovaj dokument pokazuje da je postojala tesna
13 saradnja i odnos subordinacije TO prema JNA, što smo već ranije spomenuli u ovoj
14 konkretnoj situaciji. Dakle, elementi JNA u određenim situacijama mogu biti
15 podređeni strukturi TO, kako bi se održalo jedinstvo komandovanja tokom
16 operacija.
17 G. BLACK: [simultani prijevod] Molimo da se ovaj dokument uvrsti u spis.
18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Uvrštava se, molim broj.
19 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokument broj 47.
20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.
21 G. BLACK: [simultani prijevod]
22 P: Još jedan dokument koji se tiče Drniša. To je dokument koji nosi broj
23
24
25
26
27
28
29
30

1 2065 na spisku 65ter, evidencijski broj za B/H/S verziju je 04143860.

2 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ja sam postao disleksičan, ne
3 radi se o 2065, nego o 2056 sa spiska 65ter.

4 P: Gospodine Theunens, ono što smo do sada videli bila je verzija na
5 B/H/S-u, a sada imamo tekst na engleskom. Molim Vas da prokomentarišete ovaj
6 dokument.

7 O: Ovo je izveštaj taktičke grupe 1, datum 16. novembar 1991. godine.,
8 upućen komandi 9. korpusa JNA. Na kraju dokumenta, na drugoj stranici, među
9 žrtvama - molim Vas da pomerite, da vratite na vrh stranice, to je četvrti ili
10 peti red na ovoj stranici - dakle, među žrtvama pominju se vojnik iz 221.
11 motorizovane brigade, kao i Dragan Milić, pripadnik Ministarstva unutrašnjih
12 poslova Krajine. Dakle, to ukazuje da je u taktičkoj grupi 1 bio bar jedan
13 pripadnik MUP-a SAO Krajine.

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvrsti u spis i da
15 mu se odredi broj.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument je uvršten, molim broj.

17 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokument broj 48, časni Sude.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

19 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Naredni dokument koji bih želeo da pogledamo je dokument 1857 sa
2 spiska 65ter, evidencijski broj za verziju na B/H/S-u je 01134461 do 4468.

3 Gospodine Theunens, možete li nam reći o kojem se mestu radi u ovom
4 dokumentu?

5 O: Govori se o napadu na Šibenik. Ja sad nemam kartu pred sobom, ali ako
6 se dobro sećam, Šibenik je zapadno od Knina, na obali.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Jugozapadno?

8 SVJEDOK: [simultani prijevod] Da, upravo tako, na obali. Hvala, časni
9 Sude. Radi se o naređenju koje je izdao komandant 9. korpusa JNA. Vojno
10 naređenje uvek ima određenu formu. Prvo se, u prvom paragrafu, govori o
11 neprijatelju. Zatim se govori o tome šta rade susedne jedinice i, ako pogledate
12 ovaj dokument, videćete na dnu 3. stranice, pod naslovom broj 4 stoji: "Odlučio
13 sam...". To je zapravo najvažniji deo dokumenta, jer tu komandant izdaje svojim
14 podređenim jedinicama naređenja i tu svakoj od podređenih jedinica kazuje šta
15 treba da urade.

16 Pod 4 on navodi opšti zadatak, a onda pod 5 specificira, znači razlaže
17 taj zadatak po podređenim jedinicama, svakoj tačno kaže šta treba da radi.

18 P: Samo trenutak, kako bismo mi mogli da Vas pratimo s ovim dokumentom.
19 Vidite li sada tačku 4 koju ste pomenuli?

20 O: Da, vidim, izvinjavam se što sam previše brzo išao. Dakle, ovde se
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 vidi da je komandant odredio zadatke, radi se o zadacima koje je i on primio od
2 sebi nadređene komande. Pod tačkom 5 - molim Vas da spustite malo dokument da
3 vidimo šta stoji pod tačkom 5.

4 P: Nije li to na narednoj stranici?

5 O: Jeste, i to na vrhu naredne stranice, ili radije na sredini. Da, malo
6 smo preskočili, možemo malo da se vratimo unazad.

7 P: Čini mi se da smo preskočili celu stranu, pa bih molio da se vratimo
8 na prethodnu stranicu. Je li to dobra stranica, gospodine?

9 O: Ne, moramo se vratiti još jednu stranicu unazad. Treba da nađemo gde
10 počinje tačka 5.

11 Dakle, vidite pod tačkom 5, svaka podređena jedinica dobija konkretan
12 zadatak i onda su ti zadaci nabrojani pod podtačkama 5.1, 5.2, itd.

13 Ono što nas interesuje je 5.6, i to je na dnu naredne stranice. Videćete
14 da piše "Štab Teritorijalne odbrane SAO Krajine", dakle, znači da komanda 9.
15 korpusa izdaje naređenje i štabu Teritorijalne odbrane SAO Krajine. I ova tačka
16 se nastavlja sada i na narednoj stranici, sve do podtačke 5.7 - nešto niže - gde
17 komandant 9. korpusa takođe izdaje naređenja onome što je navedeno kao snage
18 bezbednosti SAO Krajine.

19 Sa vojne tačke gledišta, zasnovano na činjenici da on govori o TO, i to
20 spominje kao TO, onda snage bezbednosti mogu biti jedino policijske snage. Iz
21 naređenja nije jasno da li govori o specijalnim snagama ili specijalnoj
22 policiji, ili o redovnoj policiji, ako se može tako reći o redovnoj policiji SAO
23 Krajine.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Kakav je značaj te razlike?
2 SVJEDOK: [simultani prijevod] Pa, po mom mišljenju, nikakav, jer u to
3 vreme, 31. oktobra, na temelju dokumenata koje smo već ranije videli, specijalne
4 snage policije, kao takve, podređene su Ministarstvu unutrašnjih poslova, tako
5 da, sa tačke gledišta subordinacije, zapravo nema nikakve razlike.
6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.
7 G. BLACK: [simultani prijevod]
8 P: Ko je bio ministar unutrašnjih poslova u to vreme?
9 O: To je bio Milan Martić.
10 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da dokument bude uvršten u spis.
11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvrštava u spis, molim
12 broj.
13 TAJNIK: [simultani prijevod] To je broj 49, časni Sude.
14 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.
15 P: Nastavićemo sada još malo sa tim primerima jedinstvene komande.
16 Naredni dokument je 1247 sa spiska po 65ter, a evidencijski broj za verziju na
17 B/H/S-u je 02009444 do 9445.
18 Gospodine Theunens, možete li nam reći kakav je ovo dokument?
19 O: Časni Sude, ovo je naređenje 5. vojne oblasti, nikad nismo govorili o
20 strukturi JNA. Nismo se upuštali u detalje u vezi sa vojnim oblastima, no možemo
21 reći da je teritorija Hrvatske bila podeljena na tri vojne oblasti, od kojih je
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Peta pokrivala Sloveniju i zapadnu Hrvatsku; zatim je 1. vojna oblast pokrivala
2 najveći deo Bosne i Hercegovine i istočne Hrvatske te zapadne Srbije; i Pomorska
3 vojna oblast je pokrivala primorske zone. Dakle, ovo je dokument 5. vojne
4 oblasti i radi se o naređenju za formiranje 2. taktičke grupe ili taktičke grupe
5 broj 2. Broj taktičke grupe nema nikakve veze sa područjem u kojem ona
6 dejstvuje, jer može da se desi da u nekom drugom području u isto vreme deluje
7 taktička grupa broj 2, dakle pod istim nazivom, jer radi se samo o privremenim
8 formacijama koje nastaju u određenom trenutku, shodno određenim trenutnim
9 potrebama na terenu, i onog trenutka kada komandant odluči da više nema potrebe
10 za tom taktičkom grupom, ona se jednostavno raspušta.

11 Ono što je ovde za nas interesantno je tačka 3, gde stoji: "Zadatak
12 komande TG, taktičke grupe 2, bio je objediniti aktivnosti jedinica JNA na
13 poligonu Slunj, i jedinica TO Veljun i Plaški." Veljun i Plaški se... zapravo,
14 Plaški se nalazi jugozapadno od Slunja, ne vidi se na karti, ali očito je da se
15 radi o jedinicama Teritorijalne odbrane SAO Krajine. Dakle, i ovde se vidi da je
16 postojala želja da se uspostavi jedinstveno rukovođenje i komandovanje.

17 G. BLACK: [simultani prijevod] Moliću da se ovaj dokument uvrsti u spis.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument je uvršten, molim broj.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet broj 50.
2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.
3 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala Vam.
4 P: Naredni dokument je dokument 1257 sa spiska 65ter, a evidencijski
5 broj za dokument na B/H/S-u je 01099990 do 9995.
6 O: Časni Sude, i ovde se radi o naređenju za operacije. Kako bismo
7 identifikovali jedinicu koja je izdala ovo naređenje, moramo se vratiti na
8 stranicu broj 5, od ukupno 6 stranica. Tu stoji: "Komandant, pukovnik Čedomir
9 Bulat". On je bio oficir JNA, mislim da je on u to vreme komandovao brigadom. To
10 je na dnu stranice, a na narednoj stranici, na 6. stranici, na njenom vrhu, vidi
11 se da je jedan primerak dostavljen i brigadi Teritorijalne odbrane Plaški,
12 znači, to je jedinica Teritorijalne odbrane SAO Krajine. Normalno bi bilo da se
13 može već na 1. stranici videti kome je dokument upućen, ali je cela 1. stranica
14 nečitka. Dakle, ovo je kopija koja... trebalo bi, dakle, da postoji kopija koju je
15 primila brigada TO Plaški, i bar jedna kopija bi morala biti kod jedinice koja
16 je izdala ovaj dokument.
17 Pređimo sada na tačke 4 i 5 ovog dokumenta.
18 P: Koje su to stranice?
19 O: To je na stranici 2 od ukupno 6 stranica. Molim Vas da ostanete tu,
20 da vidimo prvo tačke 4 i 5. Pod tačkom 4 piše: "Komandant Čedomir Bulat" -
21 dakle, on izdaje naređenja, to je opšte naređenje - i tu stoji da će jedinice
22 pod njegovom komandom izvesti napad u navedenom pravcu, i tu se također pominje
23
24
25
26
27
28
29
30

1 opština Saborsko.

2 A zatim, pod tačkom 5, detaljno se razlaže ovo naređenje i zadaci dele
3 po podređenim jedinicama, i ovde se, na primer pod tačkom 6, nalazi zadatak za
4 odred Teritorijalne odbrane. A pod 5 vidite Teritorijalnu odbranu Plaški.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvrsti u spis.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu.

7 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 51.

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Puno Vam hvala.

9 Kolega me podseća da je došlo vreme za kraj današnjeg zasedanja.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li Vam to odgovara?

11 G. BLACK: [simultani prijevod] Naravno.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, onda. Samo još nešto o čemu
13 bih želeo da porazgovaram sa stranama. Čini mi se da smo na prethodnom zasedanju
14 govorili o usaglašenim činjenicama koje je trebalo da se raščiste, da se unesu
15 neke ispravke u dokument koji već postoji. Vidim da je gospodin Whiting ustao,
16 ima li kakvog napretka?

17 G. WHITING: [simultani prijevod] Sve je to učinjeno, postigli smo
18 saglasnost s tim u vezi.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Je li taj dokument dostavljen,
20 zaveden?

21 G. WHITING: [simultani prijevod] Ne, još nije. Mi smo samo želeli da to
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 razrešimo, da to uđe u zapisnik.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hoćete reći da je ušlo u zapisnik?

3 G. WHITING: [simultani prijevod] Ne, to još uvek nije ušlo u zapisnik,
4 ali imamo nameru da to učinimo na suđenju, dakle, da kažemo o kakvim se
5 promenama radi i da to uđe u zapisnik.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Bilo bi dobro da - vidim da gledate
7 neki list papira - mislim da bi bilo dobro da imamo, da vidimo oko čega ste se
8 suglasili sa gospodinom Milovančevićem.

9 G. WHITING: [simultani prijevod] Pa, ne bih rado predavao primjerak koji
10 ja imam, jer su to samo moje bilješke, točka 4 vezana za usuglašene činjenice.
11 Posljednja rečenica za koju je Vijeće reklo da se radilo očito o grešci, trebalo
12 bi stajati: "Na kraju, deklaracijom je izneseno da, ako Jugoslavija ostaje u
13 federaciji, Srbi u Hrvatskoj zahtijevaju kulturnu autonomiju, ali ukoliko
14 Jugoslavija postane konfederacija" - a to je ono mjesto gdje je došlo do
15 promjene - "imaju pravo na političku i teritorijalnu autonomiju."

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dakle, to je gospodin Milovančević
17 potvrdio, tako ste tražili, zar ne?

18 G. MILOVANČEVIĆ: Upravo tako, časni Sude. Vi ste dobro primetili, radilo
19 se zaista o jednoj grešci koja mislim da je tehničke prirode, a pravi zabunu.
20 Hvala Vam.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću.

22 Bila je još jedna stavka, ako se ne varam.

23 G. WHITING: [simultani prijevod] Oko druge točke smo se odmah dogovorili
24 i suglasili, čim je bila pokrenuta. Radilo se o proglašavanju nezavisnosti

25

26

27

28

29

30

1 Hrvatske i Slovenije. Mislim da je to ušlo i u zapisnik. To je riješeno.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam, ja nisam primijetio.

3 Dakle, sada znamo koliko je sati. Prekidamo s radom do sutra u 9 ujutro.

4 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molimo ustanite.

5 ... Sjednica završena u 19.04h.

6 Nastavak zakazan za petak,

7 27.01.2006. u 09.00h.

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30